

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

Afgangs- og Aarsprøverne

i Aarhus Kathedralskole

i Juli 1868.

Indbydelseskrift

til

Afgangs- og Aarsprøverne

i Aarhus Kathedralskole

i Juni og Juli 1868.

Indhold:

1. Christian Frederik Jørgensen, Retorik af Overlærer F. G. Sundrup.
2. Skolefetteretninger ved sung. Rektor Prof. G. Funch.

Aarhus.

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet.

1868.

Christian Frederik Ingerslev.

(Nekrolog af Overlærer F. C. Hundrup.)

(Anm. Denne Nekrolog har været optagen i „Illustreret Tidende“ tilligemed et særdeles vellykket Billede af den Afdøde og aftrykkes her med Forfatterens og Forlæggerens Samtykke.)

Professor **Christian Frederik Ingerslev** var født den 4de September 1803 i Gylling i Aarhus Stift, hvor hans Fader, der døde i Aarhus den 25de Jan. 1841, Jubellæroven Consistorialraad Chr. Fred. Ingerslev, var Sognepræst i over 51 Aar. Hans Moder, Elisabeth Marie Bering, der døde i Aarhus den 26de Novbr. 1838, var en Datter af Peder Laurig Bering, der døde 1789 som Sognepræst samme Sted. Indtil han havde fyldt sit tolvte Aar, nød han i Hjemmet en omhyggelig og grundig Underviisning af sin hjærlige Fader, som derefter den 28de Septbr. 1815 satte ham i Aarhus Katedralskole. En ældre Broder af ham var allerede 1811 dimitteret til Universitetet fra denne Skole, der ogsaa havde fostret hans Fader og Farfader. Skolen styredes dengang af Professor Jens Stougaard, der selv underviste i Historie og Geographi i alle Classer og i Hebraisk, en mild og human Lærer, hvem Ingerslev stedse mindedes med Taknemmelighed og Kjærlighed. Efter fem Aars Skolegang dimitteredes han 1820 til Universitetet, hvor han ved examen artium erholdt Charakteren laudabilis. I en Alder af sytten Aar fik han saaledes sit akademiske Borgerbrev. Livlig og lærelysten, udrustet med gode aandelige Evner og flittigt vænnet til at bruge og udvikle dem, betraadte han den akademiske Bane, der dog ikke længe viste sig meget gunstig imod ham. Thi efterat han i Foraaret 1821 havde underkastet sig den philologiske Examen, blev han i Sommerens Løb angrebet af en heftig Nervefeber, der holdt ham fængslet til Sygeleiet hele den sidste Halvdeel af Sommeren, hvorefter

han for at gjenvinde de tabte Sjæls- og Legemskræfter maatte tilbringe Vinteren i sin Faders Præstegaard. Han vendte derefter tilbage til Kjøbenhavn, hvor han i April 1822 aflagde den filosofiske Prøve med Charakteren laudabilis. Skjøndt han heldigt havde bestaaet de to første akademiske Prøver, laa dog Fremtiden noget mørk for ham. Hans Fader, der kraftigen havde understøttet hans syv ældre Sødskende, var ved knappe Kaar hindret i at yde ham Bistand, og hans Ophold i Hovedstaden havde været for kort og afbrudt til at han, overladt til sine egne Kræfter, kunde see sig istand til at skaffe sig sin Underholdning der, hvor han var fremmed og uden alle Forbindelser. Af Forkjærlighed for det philologiske Studium havde han allerede tidligere besluttet at underkaste sig den ved Anordning af 24de October 1818 befalede Skoleembedsexamen, som dengang endnu Ingen havde aflagt, og han havde ogsaa i den Hensigt allerede i Husaaret hørt private philologiske Forelæsninger hos Professor B. Thorlacius. Der var nu ingen anden Udvei for ham end at søge sig en Huuslærerplads paa Landet. Dette hans Ønske blev snart opfyldt.

I Ringsted havde nogle Familier forenet sig om at holde en Huuslærer for deres Børn og formaaet Amtsprøvt W. H. Mønster til at føre Opsyn med denne Underviisningsanstalt. Derpaa havde de henvendt sig til (senere Statsraad og Rector) H. M. Flemmer og anmodet ham om at vælge dem en Lærer. Hans Valg faldt paa Ingerslev, der tiltraadte denne Stilling den 1ste Mai 1822. Saaledes tidligt overladt til sine egne Kræfter, fik han ogsaa tidligt Leilighed til at udvikle disse, og hans temmelig uafhængige Stilling som Lærer gav ham ikke blot praktisk Øvelse i at undervise og selvstændige Erfaringer i Opdragelseskonsten, men bidrog ogsaa i det Hele til hos ham at udvikle en Selvstændighed og Charakterfasthed, der er en god Ledsgager paa vor hele Løbebane. Dog var det ingen let Prøve. „Den uvante Anstrengelse,“ siger Ingerslev i sin Autobiographi i „Flemmers Historiske Efterretninger om Manders lærde Skole“, der blandt andre trykte Kilder her er benyttet, „som denne Stilling medførte for ham, da han i en Alder af 18½ Aar maatte begynde at informere syv Timer daglig, og

dermed forbinde omtrent ligesaa mange Timers eget Studium, virkede vel for en Tid skadeligen paa hans af Naturen stærke Helbred, men vænnede ham ogsaa tidligen til en Udholdenhed, som hans Forhold siden næsten stedse have gjort ham nødvendig." Her fortsatte han altsaa det philologiske Studium, men kom efterhaanden til den Erkjendelse, at det deels af Mangel paa Bøger, deels paa Grund af Trangen til at conferere med Professorer og Medstuderende om Omfanget af de positive Kundskaber, der kunde udtræves ved en saa ny og uprøvet Examen, ikke var muligt borte fra Universitetet at indrette sit Studium paa en planmæssig Maade. Disse Omstændigheder bragte ham i 1823 saa meget lettere til foreløbigt at ombytte det philologiske Studium med Theologien, som han vidste, at han derved vilde opfylde sin elskede Faders Ønske. I syv Hjerdingaar studerede han da Theologi i Ringsted — under den stadige Information paa syv Timer dagligt — men opgav den 1ste Januar 1825 sin Stilling, der i mange Henseender havde været ham kjær, for at vende tilbage til Kjøbenhavn og der at høre Forelæsninger og fuldende sine Studier, og allerede et halvt Aar derefter, den 22de Juli, underkastede han sig theologisk Embedsexamen med bedste Charakter: et klart Beviis paa den Energi, hvormed han havde studeret i Ringsted. „Fra den Tid af kunde han“ — efter hans egne Ord — „ganske opoffre sig til det dog aldrig ganske forladte philologiske Studium, og i det Hele paa en mere tilfredsstillende Maade dele sin Tid mellem sin praktiske Virksomhed som Skolemand, sine egne Studeringer og sin Interesse for Universitetet og Hovedstadens videnskabelige Liv; i denne Tid knyttede han ogsaa deels Bekjendtskab, deels fortroligt Venstabskab med flere af Fædrelandets yngre udmærkede Videnskabsmænd“ — deriblandt kan foruden hans philologiske Medstuderende især nævnes Dr. juris N. L. Casse og Dr. theol. H. C. Nordam i Hammer — „hvis Omgang skjenkede ham mangesidig rig Nydelse“.

Det faldt ham nu ikke vanskeligt at skaffe sig private Informationer. Den 1ste Mai 1826 blev han Lærer i Latin og Græsk i Borgerdydskolen paa Christianshavn (indtil 1ste Decbr.

1828); i Efteraaret 1826 blev han Alumnus paa Ehlers' Collegium, som han i Mai 1827 ombyttede med Borchs Collegium, hvor han forblev til Juni 1829. For dette Collegium udgav han i 1828 en lille Disputats (*Observationes in locos aliquot Ciceronis*), som han forsvarede paa Collegiet den 27de Juni. Dette er hans første trykte Skrift. Han havde imidlertid besvaret det af Universitetet i 1826 udsatte historiske Priisspørgsmaal „Om de Underhandlinge, ved hvilke de byzantinske Keisere, i Tidsrummet fra 1300 til 1453, stræbte at erholde Hjælp af de latinske Christne imod Tyrkerne“, og vandt i 1827 Universitetets Guldmedaille for denne Besvarelse. Den 1ste April 1828 blev han Lærer i den kjøbenhavnske Borgerdydsskole (indtil 1ste Jan. 1832); han underviste her ligesom paa Christianshavn i Latin og Græsk, begge Steder fordømmeste i de øverste Classer. I November 1828 blev han ansat ved Metropolitanaskolen som Vicarius for daværende Oberlærer H. A. Kosod, hvis Fag, Historie og Geographi, han overtog. Efter dennes Død (30te April 1829) blev han 6te Juni s. A. udnævnt til Adjunct ved Skolen.

Men midt under denne practiske Virksomhed havde han med sin sædvanlige energiske Flid stadigt havt sin philologiske Embedsexamen for Die. Den 26de September 1829 underkastede han sig den theoretiske Examen med Charakteren *laudabilis*, og den 30te Septbr. 1830 aflagde han samme Gramens practiske Prøve med Charakteren *laudab. unanimi consensu*.

Den 5te Mai 1830 indgif han Ægteskab med Charlotta Marie Whister, født 25de Juni 1805 i Kjøbenhavn, en Datter af cand. philos., Skolelærer, siden Klokker ved Helliggeistes Kirke Ludvig Harboe Whister, født 11te Octbr. 1779, der endnu lever i sit 89de Aar, og afdøde Hustru Christine Maria Zahrtmann. Med hende levede han til sin Død i det skjønneste og lykkeligste huuslige Liv, som stedse var beaandet af den gjensidige inderlige Hengivenhed og Kjærlighed, der havde stiftet dette Ægteskab, og med hende havde han fire Sønner og tre Døttre, af hvilke han dog atter ved Døden havde mistet en Datter og en Søn. Man maa have seet Ingerslev i sin Families Kreds, glad og lykkelig i dens Lykke, hengiven og

opoffrende i dens Sygdom og Sorg, for ret at have fattet hans Mand og Gemyt.

Den 16de Februar 1833 beskikkedes han til Overlærer ved Manders lærde Skole; men inden han overtog den nye Embedsstilling, forsvarede han den 29de April s. A. sin for Magistergraden (fra 10de Mai 1854 Doctorgraden) skrevne Afhandling om de Homeriske Digtes Oprindelse og Historie. I Manders, hvor Ingerslev underviste i Latin, Græsk og Fransk, og senere i Historie og Geographi, tilbragte han elleve lykkelige Aar, i den venligste Forstaaelse med Rectorerne Flemmer og Borgen og med Skolens øvrige Lærere, elsket og agtet af sine Disciple, der erkjendte hans Humanitet og store Lærerdugtighed, og vel anseet i hele Byen, hvor han tog en ikke ringe Deel i det selskabelige Liv. Her havde jeg i over fire Aar den Fornøjelse, at være hans Collega ved Skolen, og her lærte jeg ogsaa at anerkjende hans Afsindighed og store Lærergaver. Efter Dr. Flemmers Afreise styrede han i et Fjerdingaar Skolen indtil Rector Borgens Ankomst, og jeg havde saaledes ogsaa Leilighed til at lære ham at kjende som fungerende Rector. Som man kunde vente det af ham, naar man kjendte hans foregaaende Liv, var han stedse nøiagtig og strengt samvittighedsfuld i at passe sine Timer og at opfylde sine Embedspligter. Dette fordrede han naturligtvis ogsaa som Rector af sine Lærere, men var maastee undertiden lidt mindre behagelig i sin controllerende Afdærd, hvilken han sikkerligen ansaae for en Pligtopfyldelse, som han ikke turde unddrage sig, og denne Omstændighed gjorde ham maastee især i senere Aar, da Frihedsfølelsen var mere fremherskende, mindre vel lidt af sine Medlærere, for hvis Vel og Bedste, Interesse og Forfremmelse han dog stedse arbejdede og kæmpede med redelig Hu.

I Manders udgav Ingerslev blandt Andet et lidet Skrift om vore lærde Skoler og examen artium, og i et af Skolens Indbyggelseskrifter „Bidrag til Skildring af det lærde Skolevæsen i Preussen, Sachsen, Bayern og Frankrig“, hvorefter der ved kgl. Resolution af 29de September 1838 forundtes ham, med Bibeholdelse af hans Gage, Dispensation fra sine Embedsforretninger i en Tid af indtil tre Fjerdingaar, medens

han med offentlig Understøttelse foretog sig en Reise i Udlandet, for at gjøre sig bekendt med det lærde Skolevæsens Tilstand. Paa denne Reise besøgte Ingerslev fra Slutningen af Februar indtil August 1839 de vigtigste lærde Underviisningsanstalter i Tyskland og Frankrig; Frugterne af sine Jagttagelser paa denne Reise nedlagde han i et stort Skrift: „Om det lærde Skolevæsens Tilstand i nogle tydske Stater og i Frankrig, tilligemed Betragtninger og Forslag angaaende det lærde Underviisningsvæsen i Danmark“, hvilket i 1841 ifølge fgl. Rescript udgaves paa offentlig Bekostning.

Den 10de Juli 1841 udnævntes han endelig til Rector for Viborg Kathedralskole, hvor han tildeels fik Skolen ombygget, og hvor Discipelantallet i hans Tid, skjøndt han kun forblev ved denne Skole i halvtredie Aar, vorede fra 24 til 57, et Beviis paa den Anseelse og Afgtelse, Ingerslev nød som Skolemand i det almindelige Omdømme.

Den 14de Februar 1844 lod Ingerslev sig efter høiere Opfordring forflytte til Rector for den lærde Skole i Kolding (sammenl. Berf. Tid. 1844 Nr. 124). Det var samtidigt hermed ved fgl. Resolution af 7de Februar s. N. blevet bestemt, at den forestaaende Skolereform foreløbig til en Prøve skulde indføres i Metropolitanaskolen, Odense Kathedralskole og Kolding lærde Skole, idet disse Skoler skulde udvides og Afgangseramen afholdes ved dem istedetfor, som tidligere, ved Universitetet. Med Hensyn til Tværkøttelsen af denne Udvidelse sattes disse tre Skolars Rectorer (Borgen, Henriksen og Ingerslev) derfor istand til ved personlig Sammenkomst mundtliggen at conferere derom. I samme Anledning bleve ogsaa nye og smukke Skolebygninger opførte baade i Odense og i Kolding, hvilken Omstændighed imidlertid ikke var istand til at forhindre Kolding Skoles Nedlæggelse efter faa Aars Forløb. I 1849 afholdtes for første Gang i Kolding Skole den fuldstændige Afgangseramen.

Som Rector i Kolding blev Ingerslev den 16de Januar 1846 udnævnt til Professor og 28de Juni 1847 til Ridder af Dannebrog; men han maatte den 22de August 1856 ved

denne Skoles Medlæggelse friste den mindre behagelige Skjebne, i en endnu kraftig Alder at blive sat paa Bentepege.

Denne Skoles Discipelantal steg under hans Bestyrelse fra 29 til 65, men sank i de senere Aar ned til 54 og 56, og i det sidste Skoleaar, da dens Undergang var bestemt, til 37.

Da Ingerslev ikke strax kunde vente at erholde et andet Rectorat og allermindst ønskede at staae ledig paa Torvet, ansøgte han Ministeriet om midlertidig Beskjæftigelse og blev den 15de September s. A. ansat ved Metropolitanaskolen som constitueret Adjunct i Fransk og Historie, hvorved hans Bentepege udfyldtes til den Gage, han som Rector havde oppebaaret. I denne for en Rector noget vanskelige Stilling forblev han i henved 4 Aar, og forstod godt at indordne sig i de ham uvante Forhold, medens han med sædvanlig Iver og Interesse besørjede de ham overdragne Fag.

Den 4de Juli 1861 beskikkedes han endelig til Rector ved Aarhus Kathedralskole, den Skole, der havde fostret ham og hvortil saa mange kjære Minder knyttede ham. Med frisk Mod, med Iver, Lyst og Kraft tog han nu fat paa sin Gjerning. Blandt Adjuncterne havde han den Glæde at finde en ham hengiven fordums Discipel fra Randers, nuværende Overlærer D. A. Hovgaard, og i 1862 fik han sin egen ældste Søn ansat som Lærer ved Skolen.

Hvor klart det nu end var, at han vilde komme til at ende sin Virksomhed ved Aarhus Skole, saa havde dog Ingen nogen Anelse om, at denne Ende var saa nær forestaaende. Han vøgtede sin daglige Gjerning med samme Iver og Nøiagtighed og tilsyneladende med samme Kraft som tidligere. Endnu om Fredagen den 31te Jan. holdt han et Lærermøde fra Kl. 5—7, hvor der ikke sporedes nogen aandelig eller legemlig Mathed hos ham. Dog klagede han baade denne og den følgende Dag i sin Familie over nogen Svimmelhed og Eusen for Dreene, ligesom han Søndag Morgen den 2den Februar yttrede til sin Hustru, at han vilde tale derom med sin Huuslæge Dr. Weis. Dog tog han ikke i Betænkning at begive sig paa Vej til Fruekirke for at bivaane Høimesse; men han havde neppe tilbagelagt nogle faa hundrede Skridt fra sit Hjem, førend han faldt død

om paa Storetorv. Han blev ikke strax gjentjendt af de Tililende og derfor foreløbig bragt til Byens Sygehuus.

Om hans betydelige litteraire Virksomhed giver Erølev i sit fortrinlige Literaturlexicon og Supplementet til samme fuldstændig Efterretning til 1857. Efter den Tid har han, foruden adskillige nye Udgaver af ældre Skolebøger, blandt Andet udgivet en fransk Læsebog, Anmærkninger til Homers Odyssee og en græsk Ordbog, der voldte ham en ubehagelig litterair Strid med Rector C. Berg. Ligeledes har han som Medacteur med stor Arbejdsomhed og Nidjærhed forestaaet og fuldført Udgivelsen af „Nordisk Conversationslexicon“. Uagtet hans Skolebøger havde deres Mangler, fandt de dog næsten alle en saadan Udbredelse, at de udkom i forskjellige Oplag, hvorved de naturligtviis stige i Værdi. Hans korte Lærebog i Geographi, der ogsaa er oversat paa Tydskt og Islandsk, udkom saaledes endogfaa 1863 i 8de Udgave.

Hvad den Ilfærdighed angaaer, hvormed flere af disse Bøger synes at være udgivne, og som kun lidet stemmer med den Flid og Energi, der var Ingerslev saa eiendommelig, da maa det tjene til Undskyldning, at hans Embedsindtægter i mange Aar være saa smaa, at han for at leve nødvendigtviis maatte skaffe sig anden Indtægt.

Jeg skal til Slutning samle min Dom om ham i faa Ord. Han var, saaledes som jeg har lært ham at kjende, en gudsfrygtig, christelig og ærlig dansk Mand, en taknemmelig Søn, en hengiven og hjærlig Egtfælle, en søm og omhyggelig Fader, en trofast Ven, en velvillig Lærer og en nidjær Skolebestyrer. Fred være med hans Minde!

Efterretninger

om

Aarhus Kathedralskole

i Skoleaaret 1867—68.

Red

Prof. C. L. Funch,
fungerende Rektor.

I. Afgangsprøver.

(Juni og Juli 1867.)

1. Afgangsprøven for studerende Disciple. Til denne indstillede sig 8 Disciple af VII Kl.; Navnene sees nedenfor (S. 18).

De skriftlige Prøver foretoges den 22de og den 25de—27de Juni, de mundtlige i Forbindelse med Skolens Hovedexamen i Tidrummet den 10de—20de Juli, saaledes som Schemaet i Skolens Indbydelseskrift for 1867 udviser.

Undervisningsinspektøren, Konferentsraad Madvig, var tilstede og deltog i Censuren i Latin og Historie, ligesom ogsaa Prof. Holten i Naturlære og Mathematik. Som Censor udenfor Skolens Lærerpersonale tog endvidere efter Indbydelse Provst Bendix Del i Prøven i Hebraisk.

Prøvens Udfald meddeles nedenfor (S. 18).

2. Afgangsprøven for Realdisciple. Ved denne prøvedes 8 Disciple af V Realklasse; Navnene sees nedenfor (S. 19).

De skriftlige Prøver foretoges den 22de og den 25de—27de Juni; de mundtlige den 12te, 13de og 15de Juli.

Som Examenskommisærer fungerede Overlærer B. H. Mørch fra Randers og deltog i Censuren i Dansk, Tydsk, Fransk, Historie og Geographi, og endvidere var Prof. Holten tilstede som Censor i Mathematik. Censorer udenfor Skolens Lærerpersonale vare desuden: Overlærer Kraiberg i Engelsk, Auditor Bache i Naturlære, Apotheker Meyer i Naturhistorie, Bygningsinspektør Professor Walther i Tegning og Lærer Madsen i Skrivning.

Prøvens Udfald meddeles nedenfor (S. 19).

Opgaverne til de skriftlige Prøver vare følgende:

A. Afgangsprøve for Studerende.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. a) (Bunden Opgave). Portugisernes Deltagelse i de store geographiske Opgagelser. b) (Fri Opgave). Den forstandige og den uforstandige Godegjørenhed.

2. Oversættelse fra Dansk paa Latin. Om den ældre P. Scipio Africanus's sidste Aar og Død var der, som vi kunne se hos Livius og andre gamle Forfattere, saa forskjellige Beretninger, at vi med Rette kunne undre os over, at Mindet om Ting, der angik en saa stor Mand, ikke var blevet bevaret sikrere. Dog var man enig om, at han var død i Liternum paa Campaniens Kyst eller rettere i en Villa ved Liternum, da han, anklaget af nogle Folketribuner, havde forladt Rom for at unddrage sig Dom og Straf, forbitret over, at der ikke ydedes hans Fortjenester den Tak, som han troede skyldtes dem. Anledningen til Anklagen og Stridighederne havde Krigen mod Kong Antiochus af Syrien givet, i hvilken P. Scipio havde været Legat hos sin Broder, Consulen L. Scipio; da man nemlig af denne krævede Regnskab for Byttet og offentlige Penge, havde Publius, som det synes, mere erindrende sig sin Værdighed og Højhed end den almindelige Ret, noget trodsigt og overmodigt forsvaret Broderen. Men hverken hvorledes hele Sagen var forhandlet eller af hvilke Tribuner P. Scipio var bleven anklaget, kunde Livius med Sikkerhed udfinde. Der tvivledes ogsaa om, hvormange Aar Scipio havde levet i Landsflygtighed, hvis ellers denne Graværelse, som han selv for at undfly Misundelse og af Lede til Kamp og Tjenestgæber havde paalagt sig, bør kaldes Landsflygtighed, eller i hvilket Aar han var død. Der var dem, som havde berettet, at Scipio døde det samme Aar, som Hannibal og Philopoemen; men de synes at have fulgt et lidet troværdigt Rygte, og det er rimeligt, at Scipio døde to Aar før, under App. Claudius's og M. Sempronius's Consulat, Aar 185 før Kristus.

Num. Tallet i sidste Linie skrives helt ud, ikke med Taltegn.

3. Oversættelse fra Latin paa Dansk.

Ex L. Annæi Senecæ epistola 70ma, paucis mutatis.

Post longum intervallum Pompeios tuos¹⁾ vidi. In conspectum adolescentiæ meæ reductus sum. Quicquid illic juvenis feceram, videbar mihi facere adhuc posse et paulo ante fecisse. Prænavigamus²⁾, Lucili, vitam, et quemadmodum in mari, ut ait Virgilius noster, „terræque urbesque recedunt“, sic in hoc cursu rapidissimi temporis primum pueritiam abscondimus³⁾, deinde adolescentiam, deinde quicquid est illud inter juvenem et senem medium, in utriusque confinio positum, deinde ipsius senectutis optimos annos; novissime incipit sese

ostendere communis finis generis humani. Scopulum esse illum putamus dementissimi; portus est, aliquando petendus, nunquam recusandus, in quem si quis primis annis delatus est, non magis queri debet quam qui cito navigavit. Alium enim venti segnes ludunt ac detinent et tranquillitatis lentissimæ tædio lassant⁴⁾, alium pertinax flatus celerrime, quo tendit, perfert. Idem evenire nobis puta. Alios vita velocissime eo adducit, quo veniendum est etiam cunctantibus, alios macerat et coquit⁵⁾. Atque, ut scis, vitam non semper retinendam esse nostri⁶⁾ censent. Non enim vivere bonum est, sed bene vivere. Itaque sapiens vivit, quamdiu debet, non, quamdiu potest. Videbit, ubi victurus sit, cum quibus, quomodo. Cogitat semper, qualis vita, non quam longa sit. Si multa occurrunt molesta et tranquillitatem turbantia, emittit se. Nec hoc tantum in necessitate ultima facit, sed quum primum illi coepit suspecta esse fortuna, diligenter circumspicit, numquid illico desinendum sit. Nihil existimat sua referre, faciat finem an accipiat, tardius fiat an citius. Citius mori aut tardius ad rem non pertinet; bene mori aut male ad rem pertinet. Bene autem mori est effugere male vivendi periculum.

¹⁾ Den Lucilius, til hvem Brevet er skrevet, maa have staaet i Forbindelse med Dyon Pompeii ved Fødsel, Royel eller paa anden Maade. ²⁾ Præ har i Sammensætninger med Verber ofte Betydningen af præter. ³⁾ Abscondere, tabe af Synne (ved at sjerne sig), tilbagelægge. ⁴⁾ Lassare, af Objectivet lassus. ⁵⁾ macerare et coquere (at blødgjøre og fuge) billedligt om (langsomt) at medtage og svække. ⁶⁾ nostri, Philosopherne af vor Skole: Stoikerne, der forsvarede Selvmord under visse Omstændigheder.

4. Arithmetisk Opgave. Først bevises følgende Sætning:
Naar a og α , b og β ere rationale Tal, men $\sqrt{b}$ og $\sqrt{\beta}$ irrationale
og $a + \sqrt{b} = \alpha + \sqrt{\beta}$,
saa maa man have

$$a = \alpha \text{ og } b = \beta.$$

Dernæst anvendes den til at finde to rationale Tal, hvis Kvadratrødder ere irrationale og som ere saaledes beskafte, at Differentseren imellem de to Størrelser, der fremkomme ved Addition af det ene Tal og det andets Kvadratrød, bliver lig $2 - \sqrt{3}$.
Endelig prøves Rigtigheden af de fundne Værdier.

5. Geometrisk Opgave. Hvorledes beregnes Volumen af en affortet Kegel? Af en Kegel, hvori et Snit vinkelret paa dens Ase er en Cirkel, er imellem to saadanne Snit med indbyrdes Afstand 1 Fod affaaet et Volumen paa $314,159265$ Kubikfod; naar derhos Kegleens halse Toppunktvinkel er 60° , hvor store ere saa begge Sniets Afstande fra Toppunktet? Der forlanges to rigtige Decimaler i Resultatet.

B. Realafgangsprøve.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. a) (Bunden Opgave). Baldemar Atterdag. b) (Fri Opgave). Morgensfund har Guld i Mund.

2. Oversættelse fra Dansk paa Tydsk. Af alle de Rejsebeskrivelser, vi besidde fra¹⁾ Middelalderen, er ingen berømtere eller vigtigere end den, som Venetianeren Marco Polo har efterladt. Denne Mand, der overordentlig udvidede Kundskaben om Asien og først imellem alle Europæere har besøgt og beskrevet China, var født Nar 1254 og hørte til en adelig Slægt, der, som saamange i Venedig, drev Handelsforretninger. I disse Forretninger laa Foranledningen til, at han med sin Fader og en Onkel kom til saa fjerne Lande og opholdt sig der saa længe. Thi først efter en Fraværelse af fire og tyve Nar vendte alle tre efter ikke saa Færer og Besværligheder lykkelig tilbage med store Rigdomme. Da Marco siden i et Esflag var bleven taget til Fange af Gemeserne, fortalte han i Fængslet en pisaner Adelsmand, hvad han paa sine Rejser havde seet og oplevet, og denne nedskrev det Fortalte. Man troer, at Marco Polo døde i en Alder af halvhjerdstusindstyve Nar, efterat han selv, da han havde gjenvundet Friheden, havde paa ny gennemseet og rettet Rejsebeskrivelsen.

¹⁾ Fra, aus.

3. Oversættelse fra Dansk paa Engelsk. Den Candia, det gamle Creta, er for den første Deel bjergfuld¹⁾. En høi Ryg²⁾ løber fra Vest til Vest, i hvis Midtpunkt de høieste Toppe ere, nogle henved 7000 Fod i Højde; nogle Steder kan man altid finde Sne. Imellem Bjergene ligge nogle meget yndige Dale af stor naturlig Frugtbarhed, men slet dyrkede og derfor frembringende mindre end der er tilstrækkeligt til Befolkningens Fornødenheder³⁾, skønt den kun er ringe. Dens fornemste Frembringelse er Olie. I de sidste to Aarhundreder har Den været i Tyrkernes Besiddelse, som erobrede den fra Venetianerne; hvor ødelæggende⁴⁾ det tyrkiske Herredømme plejer at være for de undertryngte Landes Velstand⁵⁾, er noksom bekendt, og behøvede man Bevis derpaa, kunde Candia med Rette anføres. I den nyeste Tid have Indbyggerne ved at forsøge at afkaste det tyrkiske Nag⁶⁾ tildraget sig Europas Opmærksomhed og Deltagelse. Den blodige Kamp⁷⁾ er endnu ikke endt, men det synes utvivlsomt, at den vil medføre en Forandring i Dens Stilling.

¹⁾ Bjergfuld, mountainous. ²⁾ Ryg, ridge. ³⁾ Fornødenhed, want. ⁴⁾ ødelæggende, ruinous. ⁵⁾ Velstand, prosperity. ⁶⁾ Nag, yoke. ⁷⁾ Kamp, struggle.

4. Arithmetisk Opgave.

$$\sqrt[3]{13825}.$$

Beregnes med 5 Decimaler uden Logarithmer.

5. Opgave i Regning. En Mand kjober et Parti Hved Danmark for 8 Rdr. 47 s. Londen og selger den i England til forskellige Priser, men i Gjennemsnit med $27\frac{3}{8}$ pCt. Fordele. Hvor stor har Gjennemsnitsprisen været for en engelsk Quarter i engelske Penge?

Et engelsk Pund Sterling er 8 Rdr. $93\frac{1}{2}$ s. i danske Penge og deles i 20 Shilling, en Shilling i 12 Pence.

En engelsk Quarter er $2,0901$ danske Lønder.

6. Geometrisk Opgave. At beregne Siden til den i Cirkelen indstrevne regulære Femkant, naar Radius er 85,064 Fod.

7. Opgave i geometrisk Tegning. Man tegner først en vilkaarlig Femkant, derpaa en anden, som er ligebannet med den første og halvt saa stor i Indhold.

A. Ufgangsprøven for studerende Disciple:

	Udarbejdelse i Modersmaalet.		Latin		Græsk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Points.	Betrækt.
	Fri Opgave.	Bunden Opgave.	skriftlig.	mundtlig.							
1. D. Meulengracht . .	$mg \div \frac{1}{3}$	$mg \div \frac{1}{3}$	$tg + \frac{1}{2}$	g.	$tg + \frac{1}{3}$	$mg \div \frac{1}{3}$	mg.	$g + \frac{1}{3}$	$g + \frac{1}{3}$	55	g.
2. N. S. Laurberg . .	$g \div \frac{1}{3}$	$g + \frac{1}{3}$	$g \div \frac{1}{6}$	$g + \frac{1}{2}$	$mg \div \frac{1}{3}$	$mg \div \frac{1}{6}$	ug.	mg.	g.	62	
3. P. D. la Cour . .	$g \div \frac{1}{3}$	g.	$g + \frac{1}{2}$	g.	$g + \frac{1}{3}$	g.	tg.	tg.	g.	45	
4. F. E. S. Willemoes	g.	g.	$g + \frac{1}{2}$	$mg \div \frac{1}{6}$	$g \div \frac{1}{3}$	$mg \div \frac{1}{3}$	ug.	$g + \frac{1}{2}$	g.	60	
5. M. A. Haar	$g + \frac{1}{3}$	$g + \frac{1}{3}$	$g + \frac{1}{2}$	g.	$g \div \frac{1}{6}$	$g \div \frac{1}{3}$	g.	$tg \div \frac{1}{6}$	$tg \div \frac{1}{3}$	40	
6. J. Gaarn	g.	g.	$g \div \frac{1}{3}$	$g + \frac{1}{6}$	$mg \div \frac{1}{6}$	$tg + \frac{1}{2}$	$mg \div \frac{1}{3}$	$g \div \frac{1}{3}$	mdl.	39	
7. E. T. Olsen	$g \div \frac{1}{3}$	mg.	$mg \div \frac{1}{6}$	$mg + \frac{1}{3}$	$g \div \frac{1}{6}$	$g \div \frac{1}{3}$	mg.	g.	g.	57	
8. G. J. Varner . . .	$g \div \frac{1}{3}$	g.	$tg \div \frac{1}{3}$	$mg \div \frac{1}{3}$	$g \div \frac{1}{3}$	$g \div \frac{1}{6}$	tg.	$g \div \frac{1}{3}$	$tg + \frac{1}{3}$	36	

Som Følge af disse enkelte Charakterer fik Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 anden Charakter, Nr. 8 tredie Charakter.

Udfaldet af Spørerne var følgende:

B. Ufgangsprøven for Realdisciple:

	Udvalgte i Møderradiet.	Lat.	Frans.	Engell.	Historie.	Geografi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturk.	Naturhistorie.	Skrivning og Regning.	Points.
1. J. F. M. Pape	g.	g.	mg.	g.	mg.	g.	g.	g.	mg.	mg.	ug.	66
2. B. A. Nielsen *)	g.	mg.	mg.	g.	mdl.	g.	mg.	tg.	tg.	mg.	mg.	45
3. N. B. C. Funch	mg.	mg.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	65
4. L. Christensen . .	g.	mg.	g.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	69
5. N. M. Jensen .	g.	g.	mg.	g.	tg.	g.	g.	g.	g.	tg.	mg.	51
6. J. Henriksen . .	mg.	g.	tg.	g.	mdl.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	ug.	50
7. L. C. Moe	g.	g.	g.	tg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	ug.	64
8. N. A. C. Secher	tg.	g.	g.	g.	tg.	g.	g.	g.	tg.	mdl.	mg.	33

Disse Disciple bestode altsaa alle Prøven.

II. Disciplene.

Henimod Udgangen af sidste Skoleaar var Disciplenes Antal 178. Efter bestaaet Ufgangsexamen udgik 16 (8 Studerende, 8 Realister, s. ovfr.); desuden udgik dengang eller strax efter 11 Disciple, nemlig: 1) J. H. Ahnfeldt, 2) N. H. Th. Brøchner**), 3) A. B. Paludan-Müller, 4) J. F. Boesen, 5) H. D. Rasmussen, 6) S. C. Rasmussen, 7) C. F. Andersen, 8) H. A. E. Nielsen, 9) J. C. A. Andersen, 10) D. L. L. Koch, og 11) F. F. D. B. B. Bodenhoff, saa

*) Dette ualmindelig ellsværdige, af Lærere og Meddisciple ligesaa meget agtede som afholdte unge Menneske, der efter sin Udgang af Skolen var bleven antagen som Lærling paa Apotheket i Randers, er anden Pintfebag d. 1ste Juni omkommen ved Badning i Gudena.

**) Denne Discipel, som udmærkede sig baade ved sin ellsværdige Personlighed og ved sine særdeles gode Evner, der satte ham i Stand til uagtet stadige Afbrydelser ved Sygdomsanfald at følge godt med sine Jævnaldrende, blev, efter i mange Aar at have kæmpet med en snigende Sygdom, borttrykket i Sommerferien. Hans Lærere og Meddisciple beklagede saaledes at være berøvede Lejlighed til at vise den Fortgangne den Agtelse og Hengivenhed, de naarede for ham.

at Antallet blev 151. Ved indeværende Skoleaars Begyndelse optoges 28 Disciple, nemlig:

I I Kl.: 1) P. Bay, 2) J. C. Dyhr, 3) T. J. Erichsen, 4) F. E. Glæsel, 5) L. N. C. C. Gotsche, 6) J. E. F. Holst, 7) J. W. A. Holstein-Mathlou, 8) H. H. Honnens de Lichtenberg, 9) G. W. Hovgaard, 10) J. M. M. Jensen, 11) C. S. Lichtenberg, F. C. S. Liisberg, 13) C. N. Petersen, 14) N. C. M. Th. Petersen.

I II Kl.: 1) N. E. C. Broager, 2) G. C. Elmquist, 3) H. Ph. A. Holstein-Mathlou, 4) G. W. Skovgaard.

I III Kl.: 1) J. H. S. Deichmann, 2) J. D. Lund, 3) C. Weis.

I IV Kl.: H. Weis.

I VI Kl.: G. Weis.

I III Realkl.: 1) F. Hasselriis, 2) B. Kofod, 3) H. B. Nielsen.

I V Realkl.: 1) A. J. Evers, 2) P. H. M. C. la Cour.

Skoleaaret begyndte saaledes med en Fretvents af 179 Disciple. I Løbet af samme optoges efterhaanden 7 Disciple, nemlig: 1) C. P. Holst, 2) B. Købke, 3) F. E. M. Marolly, 4) E. Møller, 5) H. K. J. Beck, 6) N. C. C. Sundorff, 7) D. Gedde. Derimod ere i Skoleaarets Løb efterhaanden følgende 12 Disciple udgaaede: 1) J. E. F. Mahr, 2) B. Henriksen, 3) C. S. Nyborg, 4) N. Levin, 5) C. L. Galschiøt, 6) C. G. Behrens, 7) J. Jeger, 8) C. Ch. Jensen, 9) H. P. E. Gundel, 10) F. N. H. Bülow, 11) N. Smit, 12) F. E. M. Marolly.

Skolen har derefter i dette Øjeblik et Antal af 174 Disciple, fordelte saaledes paa Klasserne:

VII Klasse.

A. 1. J. Ch. L. Richter (prakt. Læge N. i Grenaa).
2. Ch. Weis (Stiftsfysikus, Justitsr. B.), 3. W. M. S. Thomsen (Kjebmand Th. i Vejle), 4. M. W. D. Ingerslev (afdøde Prof., Rector J.), 5. C. N. Weis (Cand. polyt.,

Møller B.), 6. B. L. S. W. Jansen (Adoptivson af Pastor emer. J. i Kolind), 7. D. J. L. Bruun (Pastor B. i Sørbild), 8. M. E. Kirkeberg (afd. Kammerraad K. til Højholm), 9. E. B. Pontoppidan (Pastor P. i Hyllested), 10. L. F. Pape (Overlærer P. ved Friskolen), 11. J. J. Brønsted (Pastor B. i Odum).

B. 1. N. G. Elmquist (Pastor E. i Birring), 2. M. N. Berg (Plejesøn af Apotheker Nagaard), 3. J. F. F. Wichfeld (Kammerjunker, Kaptajn B.), 4. N. J. B. Schæffer (Krigsraad, Distriktslæge E. i Lødder), 5. S. G. Bauditz (Oberstløjtnant B.), 6. Th. Smit (Pastor S., forhen i Orhøi paa Als), 7. P. M. Lunse (Procurator L. i Grenaa), 8. H. Brøchner (Enkefru Pastorinde B.), 9. Ch. N. Boeck (Pastor B. i Hornslet), 10. J. B. Pontoppidan (Broder til Nr. 9 i VII Kl. A.), 11. E. F. Friis (Mægler F.).

VI Klasse.

1. E. F. Flagstad (Kammerraad, Bankbogholder F.), 2. H. B. Broge (Kjøbmand B.), 3. J. N. Bindebøll (afd. Kammerraad, Postmester B. i Silkeborg), 4. M. H. Lassen (Forpagter L. paa Bisgaard paa Samsø), 5. E. M. Kjær (Landmand K. i Trustrup ved Grenaa), 6. J. J. J. Møller (Proprietær M. i Skjoldlev), 7. S. E. E. Friis (Stiftsøn af Fuldmægtig Jespersen), 8. M. F. G. Brøndsted (Stationsforvalter B. i Middelfart), 9. B. D. Kjørboe (Kammerraad, Møller K. i Skjægsmele), 10. E. J. Boesen (Stiftsprovst B.), 11. J. L. Møller (Kjøbmand M. i Grenaa), 12. E. N. Lunse (Broder til Nr. 7 i VII Kl. B.), 13. N. P. N. Falslev (Skreddermester F.), 14. N. N. Meulengracht (Jernstøber M.), 15. H. Ch. Warming (Pastor B. i Søhl), 16. G. Weis (Broder til Nr. 2 i VII Kl. A.), 17. Ch. J. N. Zielian (Kancelliraad, Procurator J. i Silkeborg), 18. D. B. Boeck (Broder til Nr. 9 i VII Kl. B.), 19. J. P. S. Sartorff (Jægermester, Godsejer S. til Vosnæsgaard), 20. J. M. Frisch (Fragtkjører F.), 21. J. M. Valeur (Pastor B. i Bithen).

V Klasse.

1. B. N. Juul (Kjøbmand J.), 2. J. Ingerslev

(Pastor J. i Bøstervig), 3. M. C. C. C. Freiesleben (Nitmester F.), 4. J. E. Jensen (Tømmermand J.), 5. C. D. Th. Freiesleben (Broder til Nr. 3), 6. A. P. Hovgaard (Overfører H.), 7. D. A. M. Thomsen (Bøddermester Th.), 8. E. M. G. Petersen (Kjøbmand P.), 9. N. F. Schiødt (Plejesøn af Pastor S.), 10. P. E. Hørning (Pastor H. i Borum), 11. E. Glæsel (Distriktslæge G.), 12. N. S. Boesen (Broder til Nr. 10 i VI Kl.), 13. J. E. Bartholdy (Apotheker B. i Hammel), 14. J. M. Langballe (Kæmner L.), 15. M. G. Schmidten (Generalrigskommissær, Borgmester S.), 16. E. Warming (Bundtmager W.).

IV Klasse.

1. B. H. Lunn (Justitsraad, Herredsfoged L.), 2. J. P. Liiisberg (Dyrlæge L.), 3. S. H. Warming (Adjunkt W.), 4. J. P. J. Hoffory (afd. Kjøbmand H.), 5. E. Hammerich (Kancelliraad, Byfoged og Raadmand H.), 6. B. J. Guldencrone (Baron G. paa Stenege), 7. C. E. Skjerbek (Postmester, Løjtnant S. i Grenaa), 8. H. E. Knudsen (Pastor K. i Lyngaa), 9. L. Christensen (Pastor Ch. i Hjortshøj), 10. H. Weis (Broder til Nr. 5 i VII Kl. A.), 11. H. Lehmann (Statsraad, Amtsforvalter L.), 12. N. Langballe (Broder til Nr. 14 i V Kl.), 13. P. D. Broager (Pastor B. i Hejlskov ved Skive), 14. B. H. P. S. Jørgensen (Læge J. i Silkeborg), 15. H. P. J. Sundorphy (Proprietær S. paa Haraldsmark).

III Klasse.

1. J. D. Lund (Malermeister L.). 2. N. B. Bjerring (Fuldmægtig B.), 3. H. A. F. Brasch (Sekretær B.), 4. H. B. Antjær (Oberst A.), 5. Ch. B. Valeur (Fotograf B. i Grenaa), 6. A. E. B. Nielsen (afd. Apotheker N. i Silkeborg), 7. E. Ch. Rabr (Kjøbmand R.), 8. S. F. Moe (Nitmester M. i Næstved), 9. J. H. S. Deichmann (Kammerraad, Postmester D. i Rødding), 10. P. H. Hee (Proprietær H. paa Bøstervig), 11. B. Lehmann (Broder til Nr. 11 i IV Kl.), 12. J. E. Groos (Lædehandler G.), 13. E. Weis (Broder til Nr. 2 i VII Kl. A.).

og Nr. 15 i VI Kl.), 14. H. K. J. Bøch (Oberst B.), 15. M. Lehmann (Broder til Nr. 11 i IV Kl. og til Nr. 11 i III Kl.), 16. Ch. H. N. Reddelien (afd. Apotheker M.), 17. D. Gedde (Oberst G.).

II Klasse.

1. E. U. Hammerich (Broder til Nr. 5 i IV Kl.), 2. J. B. H. Ch. N. Wiisling (Boghandler B.), 3. M. E. C. Broager (Broder til Nr. 13 i IV Kl.), 4. G. C. Elmquist (Broder til Nr. 1 i VII Kl. B.), 5. H. Ph. A. Holstein=Matthlou (Godsejer H.=M. paa Matthloussdal), 6. E. Møller (Kjøbmand M.), 7. E. E. Jensen (Gjæstgiver J.), 8. J. E. Sundorff (Broder til Nr. 15 i IV Kl.), 9. E. W. Skovgaard (Postfondøktør S.), 10. H. G. Schmidten (Broder til Nr. 15 i V Kl.), 11. E. B. B. Wolf (afd. Guldsmed W.), 12. P. Mørk (Kjøbmand J. M. M.), 13. M. Levin (Boghandler L.), 14. H. Faurischou (Proprietær F.).

I Klasse.

1. J. E. F. Hold (Postmester, Greve H.), 2. T. J. Eriksen (Farver E.), 3. M. C. M. Th. Petersen (Landinspektør P.), 4. J. E. Dyhr (Bognmand D.), 5. G. B. Hovgaard (Broder til Nr. 6 i V Kl.), 6. F. E. S. Liisberg (Broder til Nr. 2 i IV Kl.), 7. F. E. Glæsel (Sekretær G.), 8. H. H. Hennens de Lichtenberg (Major, Stamhusbesidder H. til Bidstrup), 9. J. B. A. Holstein=Matthlou (Broder til Nr. 5 i II Kl.), 10. H. Lehmann (Broder til Nr. 11 i IV Kl. og Nr. 11 og 15 i III Kl.), 11. E. N. Petersen (Kjøbmand J. H. C. P.), 12. M. Th. Knudsen (Broder til Nr. 8 i IV Kl.), 13. J. M. M. Jensen (Gjæstgiver J.), 14. E. S. Lichtenberg (Proprietær L. til Hæssel), 15. L. N. C. C. Gøtsche (Enkefru G.), 16. P. Bay (Proprietær B.).

V Realklasse.

A. 1. H. S. Poulsen (Overvagtimester P.), 2. M. J. Lange (Kjøbmand L.), 3. Th. C. Ch. Duus (Hoboist D.), 4. B. D. Bruun (Broder til Nr. 7 i VII Kl. A.), 5. B. Ch. F. Jespersen (Postmester J. i Viborg), 6. F. B. Theilmann (Kjøbmand Th. i Løgstør).

B. 1. M. B. Marcusen (Partikulier M. i Kjøbenhavn), 2. E. S. Flensborg (Pastor F. i Haurum), 3. P. H. M. Ch. la Cour (Proprietær I. C. paa Skjersø), 4. F. Dichtenberg (Broder til Nr. 14 i I Kl.), 5. A. J. Evers (Godsforvalter E. paa Wedellsborg), 6. P. G. la Cour (afd. Proprietær I. C.), 7. Ch. Budtz (Forpagter B. i Snektrup), 8. E. A. Holm (Farver H.), 9. J. P. E. Seiersen (Kjøbmand S.), 10. E. G. E. Bodenhoff (Kammerjunker, Overfører B. i Stenderup ved Kolding).

IV Realklasse.

1. J. H. Stabell (Kjøbmand S.), 2. E. B. B. Schæffer (prakt. Læge S. paa Søholt ved Ebeltoft), 3. H. E. A. Glæsel (Broder til Nr. 7 i I Kl.), 4. J. S. Laurberg (afd. Prokurator L. i Grenaa), 5. J. F. Schmalfeld (Tobaksfabrikant S.), 6. B. E. Walther (Forpagter B. paa Wilhelmsborg), 7. P. E. J. Olsen (Tøgermester D. paa Mejlgaard), 8. H. B. Wærum (Stomager B.), 9. J. P. B. Larsen (Kjøbmand L.), 10. B. M. Sartorh (Broder til Nr. 19 i VI Kl.), 11. D. Lassen (Kjøbmand L.), 12. J. F. Petersen (Broder til Nr. 8 i V Kl.), 13. N. L. Gøtsche (Broder til Nr. 15 i I Kl.), 14. F. H. Bendix (Adoptivson af Provst B.), 15. S. Kaas (Kjøbmand K.), 16. E. Ch. Thomsen (Gartner Th.), 17. H. M. Tørskleff (Proprietær T. paa Hammelebsgaard ved Grenaa), 18. N. C. C. Sundorh (Broder til Nr. 15 i IV Kl. og Nr. 8 i II Kl.).

III Realklasse.

1. F. Hasselriis (Postmester H., forhen i Abenraa), 2. E. P. Holst (Statsraad, Jernbanedriftsbestyrer H.), 3. B. Kjøbke (Overlods, Orlogskaptajn K.), 4. F. C. S. Kruse (Godsinspektør K. paa Samsø), 5. B. Kofod (Pastor K. i Tødberg), 6. J. B. Ph. Terndrup (Godsforvalter T. paa Rathlousdal), 7. Ch. A. E. Andersen (Tømmermester A.), 8. H. E. J. Müller (Vejinpektør M.), 9. D. Flensborg (Broder til Nr. 2 i V Realkl. B.), 10. H. B. Nielsen (Farver N. i Skive), 11. Ch. L. A. Schaarup (Vinhandler S.), 12. Ch. Herskind (Kjøb-

mand H.), 13. D. H. Honum (Kammerraad, Landinspektør H.), 14. G. M. Schou (Konsul S. i Struer), 15. H. F. M. Heramb (Oberst H.), 16. P. Herflind (Broder til Nr. 12), 17. N. G. M. Knudsen (Uhrmager K.), 18. J. G. F. Rasming (Proprietær N. paa Vestereng), 19. N. S. J. J. Arenstorff (Jagtjunker N. paa Charlottendal).

Af disse 174 Disciple have 103 deres Hjem i Aarhus By, 71 udenfor samme.

III. Lærerne, Fag- og Timefordelingen.

I Lærerpersonalet er der i Løbet af Aaret foregaaet betydelige Forandringer.

Ifølge Ansøgning af Adjunkt Munch, som af flere Grunde ønskede Fritagelse for sine Forretninger i Skolen for en længere Tid, blev der ved Ministeriets Skrivelse af 8de Okt. 1867 bevilget ham Dispensation fra sit Embede for et Tidsrum af 1½ Aar, og ved Skrivelse fra Ministeriet af 31te s. M. blev efter Prof. Ingerslevs anbefaling Candid. philologiae, forhenværende Adjunkt ved Domskolen i Slesvig Otto Christian Lohse antagen til som Vikarius at overtage den Adjunkt Munch hidtil betroede Undervisning. Denne Forandring traadte derefter i Kraft d. 10de November.

Da Skolens Gymnastiklærer Premierløjtnant G. la Cour i Begyndelsen af December Maaned s. A. pludselig blev ansat ved Jernbanen her i Byen, overtog Premierløjtn. Paulsen af 3die Dragonregiment, der tidligere har vikarieret her i Skolen for Adjunkt Ostermann som Lærer i Mathematik, indtil videre Undervisningen i Gymnastik og blev derefter ved Ministeriets Skrivelse af 3die Jan. d. A. antagen som Skolens Gymnastiklærer.

Den 2den Februar d. A. blev Skolens Rektor, Professor Dr. philos. F. C. Ingerslev bortreven ved en brat Død. Skolen tabte i ham en udmærket dygtig Lærer og nidkær

Styrer, som ved sin utrættelige Arbejdsomhed og store Erfaring havde virket med Held til Skolens Lyk i de 6 Aar, i hvilke han styrede den, og Disciplene tabte i ham en kjærlig og aarvaagen Vejleder, hvis trofaste Omsorg de med Alderen mere og mere lærte at paastjønne. Men om hans Betydning som Skolemand og om hans Fortjenester af vort Lands Skolevæsen i forskjellige Retninger skal jeg her ikke udtale mig videre, da den som Indledning til dette Indbydelseskrift meddelte Nekrolog af hans tidligere Kollega og Ven, forhenbærende Overlærer F. C. Hundrup, giver en med Kjærlighed og Sanddrubed udarbejdet Skildring af Manden. Hvor almindelig Agtelse og Hengivenhed han nød ogsaa blandt sine Medborgere her i Byen og i Omegnen, det viste sig ved hans meget højtidelige Jordeferd, som foregik Mandagen den 10de Febr. fra Fruekirke. Alle Skolens Disciple tilligemed dens Lærere og Forstanderskab gik i Procession fra Skolen til Kirken, smukke Psalmer bleve afsungne flerstemmig af Disciplene, Stiftsprovst Boesen og Provst Bendix udtalte sig med Varme om den Afdødes Værd som Menneffe, Familiefader, Lærer og Skolestyrer, og hans ældste Søn Fr. Ingerslev, Adjunkt ved Skolen, bragte ham i eget og Søskendes Navn det sidste Farvel til Vidnesbyrd om deres dybe Taknemmelighed og inderlige Kjærlighed til den haardt savnede Fader.

Som Skolens ældste Overlærer blev det paalagt mig at overtage Skolens Styrelse indtil en ny Rectors Ansættelse, og efter min af Skolens Eforat anbefalede Indstilling bifaldt Ministeriet ved Skrivelse af 15de Februar, at Prof. Ingerslevs Timer i VII Klasse besargedes, som det allerede strax foreløbig var blevet ordnet, i Latin af Adjunkt Kleisdorff, i Græsk af Adjunkt Neergaard, i Oldtidshistorie af Overlærer Hovgaard og i Fransk af Adjunkt Schaldemose. Men da Adjunkt Kleisdorff vilde blive utilbørlig overbebyrdet, dersom han ved Siden af det nye Arbejde skulde beholde alle sine tidligere Timer, overtog Adjunkt Schaldemose med Ministeriets Samtykke hans Timer i Dansk i III Realklasse og Adjunkt Gram een af hans Timer i Engelsk i IV Realkl., som mentes indtil

videre at kunne undværes uden Skade for Disciplenes Fremgang i dette Fag.

Den 4de April blev Rector ved Aalborg Kathedralskole, Dr. philos. Georg Frederik Wilhelm Lund allernaadigst udnævnt til Skolens Rector, dog saaledes at han først skal tiltræde dette sit nye Embede efter Udgangen af dette Skoleaar.

Fagene og Undervisningstimerne have altsaa i den sidste Halvdel af Skoleaaret været fordelte saaledes mellem Lærerne:

Overlærer, Prof. Funch: Tydsk i III—VI Kl. 23 Timer ugl.	
Overlærer Arnge: Latin i III Kl. samt Græsk i IV og V Kl.	19 — "
Overlærer Hovgaard: Historie i I, II, III, IV, VI og VII Kl., Latin i V Kl., Hebraisk i VII Kl.	29 — "
Bikar. Adjunkt Lohse: Geografi i I og II Kl., Historie og Geografi i III—V Realklasse, Historie i V Kl.	24 — "
Overlærer Ersklev: Naturhistorie i I—VI Kl. og i III—V Realkl., Geografi i III—VI Kl.	24 — "
Adjunkt Warming: Mathematil i IV—V Realkl., geometrisk Tegning i III—V Realkl., Naturlære i VII Kl. og V Realkl.	28 — "
Adjunkt Schalderose: Fransk i II—VII Kl. samt i III—V Realkl., Dansk i III Realkl.	31 — "
Adjunkt Ostermann: Mathematil i III—VII Kl. samt i III Realkl.	29 — "
Adjunkt Gram: Religion i V—VII Kl., Dansk i IV—VII Kl. samt i IV—V Realkl.	22 — "
Adjunkt Guldberg: Skrivning i I—IV Kl. samt i III—V Realkl., Tegning i I—III Kl. samt i III—V Realkl.	27 — "
Adjunkt Kleisdorff: Latin i VII og VI Kl., Engelsk i III—V Realkl. samt i VII Kl.	32 — "
Adjunkt Ingerslev: Religion i I—IV Kl. samt i III—IV Realkl., Dansk og Tegning i I og II Kl.	33 — "

Konst. Adjunkt Neergaard: Græsk i VII og VI Kl., Latin i IV Kl., Danskt i III Kl., Tydskt i I og II Kl. . . . . 30 Timer ugl.
 Organist Jung: Sang . . . . . 6 — "
 Premierløjtnant Paulsen: Gymnastik og Svømning samt Hjælpsfydning*) . . . . . 10 — "
 Undervisningstimerne's Fordeling paa Fagene sees af denne Tabel:

Klasse	A. Studerende klasser.							B. Realklasser.			Ugentlige Timer.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	III.	IV.	V.	
Danskt	6	5	2	2	2	2	2	3	3**)	3	30.
Tydskt	5	4	3	2	2	3		3	4	A 3 B 3	32.
Franskt		6	3	2	3	3	1	3	3	A 2 B 2	28.
Engelskt							A 1 B 2	4	3**)	4	14.
Latin			9	9	9	9	9				45.
Græsk				5	5	5	5				20.
Hebraisk							A 2 B 2				4.
Religion	3	2	2	2	2	2	A 2 B 2	2	3		22.
Historie	3	2	3	2	2	2	A 1 3 B 1 3	3	3	A 1 B 1 2	28.
Geografi	2	2	2	2	2	2		2	2	A 2 B 2	20.
Mathematik og Regning	4	4	4	4	4	4	A 4 B 4	6	6	A 4 B 4 2	54.
Naturlære med Astronomi							A 3 1 B 3 1			4	11.
Naturhistorie	2	2	1	1	2	2		2	2	2	16.
Skrivning	4	3	2	1				3	2	1	16.
Tegning	2	2	2					2	2	1	11.
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	6.
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10.
Sum	35	36	37	36	37	38	38	37	37	35	

*) Ved Dvelferne heri forsøges det ugentlige Timeantal i c. 3 Maanedes noget for Løjtn. Paulsen, hvorfor der er tillagt ham en særskilt Godtgjørelse.

**) se S. 26.

IV. Undervisningen.

A. I Henseende til Lære- og Læsebøger er der kun foregaaet den Forandring, at Funchs Læsebog for Mellemklasserne og de højere Klasser, som hidtil har været brugt i III, IV og V Realkl., for III og IV Klasse's Vedkommende er bleven ombyttet med Wulffs danske Læsebog for Mellemklasserne, fordi dens Indhold var fundet for svært for de nævnte Klasse's Disciple, og at Gullivers Travels, der hidtil har været benyttet som Læsebog i IV Realkl., er ombyttet med Listovs Engelske Læsestykker.

B. Oversigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

I Kl. Funch, Nøgind og Warburgs Læsebog er benyttet til Dplæsning, Analyse og Gjenfortælling; 11 af Digtene bag i Bogen ere lærte udenad. Det Væsentlige af Grammatikken er mundtlig gennemgaaet. Ugentlig 2 Diktatsstile. — II Kl. Samme Læsebog som i foregaaende Klasse. Bojesens Grammatik, hvoraf det Vigtigste er læst. Af Johansens „Livet i Danmark“ ere 13 Digte lærte udenad. 2 Stile ugentlig, afværende Diktat, Oversættelse fra Tydsk og Gjengivelse af lette Fortællinger.

A. Studerende Klasser. III Kl. Funchs Læsebog for Mellemklasserne er benyttet til Dplæsning og Analyse. Af Johansens „Livet i Danmark“ ere nogle Digte lærte udenad. Bojesens Grammatik er læst og repeteret. Stilene (1 om Ugen), dels skrevne paa Skolen dels hjemme, have bestaaet i Oversættelse, Gjenfortælling og enkelte Gange selvopfundne Smaa-historier; af og til ogsaa Diktatsstile. — IV Kl. Samme prosaiske Læsebog som i foregaaende og efterfølgende Klasse. Af Holsts større poetiske Læsebog, der ogsaa bruges i følgende Klasse, ere adskillige Digte lærte udenad, og til dem er der knyttet Bemærkninger om vedkommende Digteres Hovedværker og Liv. Nordisk Mythologi efter Krenzens Lærebog. Forelæst paa Skolen er Ohlenschlägers „Maddin“ og Brudstykker af forskellige Sagaer o. l. To Hjemmestile, især af fortællende

Indhold, og to Stile paa Skolen (Oversættelser) ere skrevne maanedlig. — V Kl. Det skriftlige Arbejde har været fordelt mellem Hjemmet og Skolen ligesom i IV Kl. Stilene have dels været af fortællende og beskrivende Indhold, dels Oversættelser. Digte ere lærte udenad, og Digterværker af Øblenschläger o. A. ere forelæste tilligemed nogle Sagaer. — VI Kl. Af Flors Haandbog i den danske Literaturhistorie have Disciplene tilegnet sig Biografierne. De have oplæst og oversat de svenske Stykker. To Stile om Maanedes af beskrivende (stildrende) eller lettere ræsonnerende Indhold. Nogle Sagaer ere læste. Til Oplæsningen af Øblenschlägers og andre Digteres Værker er føjet en Charakteristik af de forskjellige Digtarter og Vers. — VII Kl. Literaturhistorien er gennemgaaet til Slutningen af det 18de Aarhundrede. To Stile maanedlig. Af Hammerichs svenske Læsebog er læst en Trediedel.

B. Realklasser. III Realkl. Wulffs danske Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Nogle Digte lærte udenad efter Johansens „Livet i Danmark“. Bojesens danske Grammatik er læst. En let Stil om Ugen, desuden enkelte Diktatstile. — IV Realkl. Funchs Læsebog for Mellemklasserne; Holstis større poetiske Læsebog. Fremgangsmaaden som i IV studerende Kl. Ligesom i den følgende Klasse ere Stilene (4 om Maanedes) bleve skrevne dels hjemme, dels paa Skolen. Nordisk Mythologi efter Arenzens Lærebog. — V Realkl. Læreren har søgt at gjøre Disciplene bekendte med de vigtigste Værker og Forfattere i den poetiske Literatur. S. C. Müllers „Kortfattet dansk Literaturhistorie“ er benyttet. Adskillige Stykker af Hammerichs svenske Læsebog ere læste. Der er givet en Oversigt over den græske Mythologi. Iøvrigt som i V stud. Kl.; dog have Disciplene i øverste Afdeling nu og da bestaaet lettere frie Opgaver.

Tydsf.

I Kl. Ristons Elementarbog S. 4—37 og 66—98. Det Vigtigste af Formlæren efter „Det tydske Sprogs Bøjningsformer“ af Rung. Skriftlige Øvelser. — II Kl. Rungs Læsebog for de lavere Klasser S. 34—66 og 125—152. Jürs

og Nungs Materialier Nr. 22—27, 30, 32 og 35—40. Af Nungs Bøjningsformer er det Væsentligste læst og repeteret.

A. Studerende Klasser. III Kl. Af Nungs Læsebog for de lavere Klasser er læst S. 152—197 og 206—209. Af Jürs og Nungs Materialier Nr. 27—29 og 31—41. Af Nung og Funchs Bøjningslære ere de vigtigste Affnit gennemgaaede. — IV Kl. Af Hjorts Læsebog er læst S. 21—74. Bøjningslæren, med enkelte Undtagelser, gennemgaaet efter ovennævnte Bog, Drdsøjningslæren indøvet under Læsningen. — V Kl. Af Hjorts Læsebog er læst S. 156—162, 164—173, 186—191 og 391—414. Bøjningslæren repeteret, Drdsøjningslæren indøvet under Læsningen. — VI Kl. Af Hjorts Læsebog er læst S. 195—220 og 548—570; af Jürs og Nungs Deutsche Dichter S. 68, 97—105, 107—117 og 133—136. Endvidere Schillers „Die Jungfrau von Orleans“. Bøjningslæren repeteret; Drdsøjningslæren gennemgaaet efter Nung og Funchs Syntax.

B. Realklasserne. III Realkl. Af Nungs Læsebog for de lavere Klasser er læst S. 152—204 og 206—209. Af Jürs og Nungs Materialier Nr. 27—29 og 31—40. Af Bøjningslæren ere de vigtigste Affnit læste, af Drdsøjningslæren Hovedreglerne gennemgaaede mundtlig og indøvede under Læsningen. Af Stile ere, tildels paa Grund af Lærers Djenstfygdom, kun skrevet nogle faa i Slutningen af Aaret. — IV Realkl. Af samme Læsebog er læst S. 21—47, 89—109, 159—176 og 270—274. Af Bøjningslæren er det Meste læst eller repeteret; af Drdsøjningslæren ere de vigtigere Regler gennemgaaede mundtlig og indøvede under Læsningen og ved skriftlige Øvelser efter Jürs og Nungs Materialier og Lorenzens Stiløvelser (i Reglen 1 Gang om Ugen). — V Realkl. B. Af samme Læsebog er læst: S. 58—61, 67—77, 89—109, 183—192, 196—199 og 348—360. Bøjningslæren er repeteret, de vigtigere Regler af Drdsøjningslæren gennemgaaede mundtlig med Henvisning til Nung og Funchs Syntax, hvoraf de første Affnit ere lærte. Stil i Reglen 1 Gang om Ugen. A. Da een af denne Afdelings 6 Disciple er gaaet over fra VI Latin- til V Realklasse A. og nogle komme ind i Klassen

fra andre Skoler, opgive de ikke alle det samme Pensum. Her angives hvad der er læst af 2 Disciple, som i deres hele Skoletid have været i Realklasserne: Af Jürs og Stungs Læsebog: S. 1—16, 28—35, 36—47, 89—109, 116—131, 159—176, 183—199, 270—301, 310—339 og 348—360; endvidere Schillers „Die Jungfrau von Orleans“.

Frans.

II Kl. Borrings Manuel S. 1—49. Ahns praktiske Lærebog 1ste Kursus S. 1—61. Efter Ingerslevs Grammatik Flertalsdannelsen, Gunkjønndannelsen, Talord, Pronominer, Hjælpeverberne og de regelmæssige Verber. Uffskrift efter Bog, enkelte Diktater og 35 Stile.

A. Studerende Klasser. III Kl. Borrings Manuel S. 81—104, 114—149. Ahn S. 75—91. Ingerslevs Grammatik § 46—55, 60—84, 90—97 og de uregelmæssige Verber. — IV Kl. Ingerslevs franske Læsebog S. 1—22, 24—39, 63—91. Ingerslevs Grammatik § 46—55, 60—67, 68—84, 90—97. Ingerslevs Materialier S. 15—35. Af Ahns Læsebog repeteret S. 52—58. — V Kl. Ingerslevs Læsebog S. 94—132, 202—225, 259—290, 316—328. Efter Ingerslevs Grammatik det Vigtigste af Formlæren og af Syntaxen § 118—132, 155—191. Af Ahns prakt. Læsebog repeteret S. 52—60. Som Maanedslæsning har Klassen opgivet af Souvestres „Dans La Prairie“ S. 5—36, 67—99, 101—143. — VI Kl. Ingerslevs Læsebog S. 202—243, 259—289, 314—350, 380—391, 405—437, 442—447. Bataille de Dames par Scribe. Oversidderne desuden „Contes et Nouvelles par Pontmartin“ S. 72—227. Som Maanedslæsning har Klassen opgivet: Af Souvestres „Dans La Prairie“ S. 37—67, 145—251. Ingerslevs Grammatik: Formlæren og det Vigtigste af Syntaxen. — VII Kl. Nogle Uffnit af den franske Literatur ere gennemgaaede; kursorisk er læst „Un Verre d'Eau, Les Fourberies de Scapin“ og nogle Uffnit af „Les Aventures de Télémaque“.

B. Realklasser. III Realkl. Borrings Manuel S. 81—104, 109—140. Ahn S. 75—90. Ingerslevs Grammatik § 46—55, 60—85, 90—97 og de uregelmæssige Verber. —

IV Realkl. Ingerslevs Læsebog S. 1—24, 27—39, 41—65. Ingerslevs Grammatik hele Formlæren. Ingerslevs Materialier S. 15—35. V Realkl. A. har lært og opgiver til Examen af Ingerslevs Læsebog S. 1—21, 27—66, 94—133, 189—199, 203—226, 254—289, 317—329, 365—374, 416—425. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren og det Vigtigste af Syntaxen. B. har læst af Ingerslevs Læsebog S. 41—65, 94—114, 202—225, 259—289, 365—373. Som Maanedslæsning har Klassen opgivet af Souvestres „Dans La Prairie“ S. 64—99, 101—143, 231—251. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren og enkelte Afsnit af Syntaxen.

Engelsk.

III Realkl. Lixtøvs Læsebog 1ste Afdeling S. 1—32; Lixtøvs Elementarbog S. 1—32. Dmtrent 40 Stile ere skrevne, mest Diktatstile, ogsaa Oversættelse fra Dansk til Engelsk. — IV Realkl. Lixtøvs Læsebog 1ste Afd. S. 32—52; Lixtøvs Læsestoffer 2den Afd. S. 1—34. Lixtøvs Elementarbog S. 32—45. Lærens Opgaver S. 1—20 (dels mundtlig, dels skriftlig). Hofings Grammatik. Der er skrevet 21 Hjemmestile og 22 Stile (mest Diktat) paa Skolen. — V Realkl. Lærens Læsebog 2den Afd. S. 1—31, 42—84, 97—127; som Maanedslæsning: Marryat: Japhet S. 1—86. Lærens Opgaver S. 21—73, 123—127, 145—147, dels mundtlig, dels skriftlig. Hofings Formlære. 34 Stile, foruden nogle Diktatstile.

Til Afgangsexamen opgives: Lærens Læsebog 1ste Afd. S. 83—140, 149—158, 164—169; 2den Afd. S. 1—31, 42—84, 97—127.

VII Kl. A. Lærens Læsebog 1ste Afd. S. 83—97 og 112—127, endvidere Marryats Japhet S. 1—90. Af Wittrups Grammatik er repeteret en Del af Formlæren og gennemgaaet en Del af Formlæren. 5 Disciple deltog. B. Lærens Læsebog 1ste Afd. S. 1—9, 41—54, 83—97, 127—136, 149—158. Af Wittrups Grammatik er Formlæren læst. 6 Disciple deltog.

Latin.

III Kl. Borgens Læsebog: Et Udvalg af Exemplerne i

§§ 1—21, 30—35 og 41—43 og af femte Afsnit (Fabler) de ulige Nummere indtil Nr. 45. Trojels Materialier: I Stykke og noget af II, dernæst IV, V og VI. Af Madvig's Grammatik er det Vigtigste af Formlæren læst og repeteret; af Ord-føjningslæren ere nogle af de vigtigste Regler mundtlig med-
delte. Af og til skriftlige Øvelser efter Trojels Materialier. — IV Kl. Cæsar Bell. Gall. 4de Bog; Phædrus (Møllers og Thomsens Udvalg) Fab. 16—46. Af Madvig's latinske Sprog-
lære, 4de Udgave, er det Vigtigste af Formlæren repeteret med endel Udvidelser; af Ordføjningslæren er læst og repeteret det Meste af 1ste Afsnit og af 2det Afsnit §§ 313, 327—31, 349—52, 365—67, 372—74 med Forbigaaelse af de fleste Anmærkninger. Ugentlig ere i Reglen to Stile skrevne. Des-
uden er Klassen jævnlig øvet i mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Latin. — V Kl. Cæsar de bello Gallico 3. og 4. Bog; Ciceros 3. og 4. Tale mod Catilina; Ovids Metamorphoser efter Blochs Udvalg: Verdensaldrene, Deucalion, Battus, Eu-
ropa og Kadmus (416 Vers). Af Madvig's Sproglære det Vigtigste af Bøjningslæren og af Syntaxen 1ste Afsnit repeteret, desuden 2det Afsnit Kap. 1—8 læst i Sammenhæng og repeteret med Forbigaaelse af enkelte Regler og mange Anmærkninger. En
Gang ugentlig mundtlig Stil efter Ingerslevs Materialier (Kap. 2—8); ligeledes en Gang ugentlig en Stil skreven hjemme, desuden en Gang hver Maaned en Stil skreven paa
Skolen efter Trojels Materialier. — VI Kl. Ciceros Tale for S. Roscius, Livius 3die B. 1—60 Kap., Virgils Æneide 4de Bog. Af Madvig's Sproglære er læst fra Kap. 9 til
Enden; den øvrige Del af Syntaxen samt Formlæren repeteret. Ingerslevs Materialier og Henrichsens Versioner; 2 Stile om Ugen skrevne dels hjemme, dels paa Skolen, ialt omtrent 60,
foruden nogle Extemporalstile; af og til ogsaa mundtlig Stil. Af Tregders Mythologi er læst 1ste og 2det Kap. — VII Kl. Ciceros Tale for det maniliske Lovforslag, Livius 1ste og 3die
Bog, Callusts Jugurtha 1—60 Kap., Virgils Æneide 1ste og 4de Bog. Kursoff er læst Terents's Phormio. Flemmers
Udvalg brugt til Extemporallæsning. Af Bojesens romerske Antikviteter ere de vigtigste Partier læste. I 1 ugentlig Time

har A. repeteret det i det foregaaende Aar Læste, som opgives til Afgangseramen. 2 Stile eller Versioner ugentlig.

Til Afgangseramen opgiver Klassens øverste Afdeling: af Cicero: Talerne mod Catilina, for Archias, Ligarius og det maniliske Lovforslag; Disput. Tusc. 1ste, 2den og 3die Bog; Livius: 1ste og 3die Bog; Sallust: Jugurtha; Tacitus: Annales 16de Bog; Virgils Æneide 1ste, 2den og 4de Bog; Horats's Oder i Udvalg (I: 2, 10, 12, 22, 27, 29, 30, 35, 37; II: 1, 2, 3, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20; III: 1, 2, 3, 4, 5, 12, 18, 22, 27; IV: 2, 6; Carmen seculare); af Brevene 1ste og 2den Bog.

Græsk.

IV Kl. Af Bergs Formlære er læst og repeteret det Vigtigste af Lydlæren og Bøjningslæren. Grammatiken er indvævet ved Bergs Læsebog, 1ste Afdeling, 3die Udgave, forfra til S. 43, med Forbigaaelse af endel Exempler. — V Kl. Bergs Læsebog, 2det Aars Kursus, 4de Afsnit (Fabler); Xenophons Anabasis 2den Bog. Af Bergs Formlære ere Lydlæren og Bøjningslæren repeterede med endel Udvidelser. Af Ord dannelseslæren ere kun enkelte Paragrafer læste. Endel syntaktiske Regler ere meddelte mundtlig under Læsningen. — VI Kl. Xenophon: Anabasis 3die Bog Kap. 1—3; Homer: Odysseens 4de Bog; Herodot: 8de Bog Kap. 1—70. Bergs Formlære er repeteret. Til Examen opgives kun det af Homer og Herodot læste. — VII Kl. Begge Klassens Afdelinger: Herodot 3die Bog; Xenophon: Memorab. Socr. 1ste Bog. Særskilt har A. læst Sophokles's Antigone, B. af Homer: Odysseens 6te og 12te Bog. Det Vigtigste af Bojesens græske Oldsager og af Madwigs Ordføyningslære. Desuden har A. læst det Meste af Tregders Mythologi.

Til Afgangseramen opgiver Klassens øverste Afdeling: Herodot 3die og 6te Bog; Homer: Odysseens 3die, 5te, 9de og 10de Bog; Sophokles: Antigone; Plato: Protagoras; Xenophon: Memor. Socr. 1ste Bog.

Hebraisk.

VII Kl. B.: Genesis Kap. 1—VIII; det Vigtigste af

Whittes Grammatik indtil Gutturalverberne. A. 40 Kapitler af Genesis; Whittes Grammatik.

Religion.

I Kl. Hele Balslevs Bibelhistorie. Luthers Katechismus: de 10 Bud, Troen og Fadervor. Nogle Psalmer. — II Kl. Nfens's Bibelhistorie S. 1—61. Balslevs Lærebog § 1—54. Nogle Psalmer. — III Kl. Nfens's Bibelhistorie S. 61—114. Balslevs Lærebog § 55—94. Bibellæsning (Lukas's Evangelium) og Psalmer. — IV Kl. Nfens's Bibelhistorie S. 139—187. Hele Balslevs Lærebog. Bibellæsning (Apostlenes Gjerninger og Johannes's Evangelium Kap. 1—10) og Psalmer. — V Kl. Nfens's Bibelhistorie fra S. 187 til Enden. Kurz's Religionslære fra S. 78—163. Nogle Psalmer ere læste. Bibellæsning. — VI Kl. Nfens's Bibelhistorie, hele Bogen. Kurz's Religionslære fra S. 78 til Enden. Bibellæsning. — VII Kl. A. Apostlenes Gjerninger, Jakobs Brev og første Brev til Thessalonikerne ere læste i Grundsproget. Af Kirkehistorien er den senere Middelalder, Reformationstiden og Tidsrummet til Trediveaarskrigen gennemgaaet. B. Af Kirkehistorien er der meddeelt en Skildring af de tre første Aarhundreder og Hovedpunkterne til Karl den Stores Død. Johannes's Evangelium og første Brev i Grundsproget.

III Reakkl. Nfens's Bibelhistorie S. 61—114. Balslevs Lærebog § 55—94. Bibellæsning (Lukas's Evangelium) og Psalmer. — IV Reakkl. Nfens's Bibelhistorie S. 139—234. Hele Balslevs Lærebog. Bibellæsning (Apostlenes Gjerninger) og Psalmer.

Historie.

I Kl. Ingerslevs fragm. Historie: Oldtiden og Begyndelsen af Middelalderen (med Undtagelse af St. 32—34). — II Kl. Samme Lærebog: Middelalderen og den nyere Tid (med Undtagelse af St. 34—38).

A. Studerende Klasser. III Kl. Tbriges Danmarks, Norges og Sverigs Historie til Kristian den Tredies Død (S. 147). — IV Kl. Kosods Udtog: Roms Historie; Tbriges Danmarks, Norges og Sverigs Historie: Oldtiden og Middelalderen. — V Kl. Kosods Udtog: den nyere Historie (und-

tagen Danmark, Norge og Sverig) indtil Aar 1560. — VI Kl. Samme Lærebog: den nyere Historie fra 1560 (med Undtagelse af Nordens, Ruslands, Tyrkiets og Afiens Historie). — VII Kl. B. Samme Lærebog med Undtagelse af Nordens og Afiens Historie. B. Kofods Udtog; Aflens Lærebog i Danmarks Historie.

B. Realklasser. III Realkl. Kofods fragm. Historie: Oldtiden og Middelalderen indtil Helvetiens Befrielse. Aflens Danmarks Historie forfra til Baldemar den Andens Død. — IV Realkl. Kofod: Middelalderen fra Helvetiens Befrielse og den nyere Historie indtil 1815. Aflen: fra Baldemar den Første til Kristian den Fjerdes Regjeringsstiltrædelse. — V Realkl. B. Kofod: den nyere Historie fra den franske Revolution. Aflen: fra Kristian den Fjerdes Regjeringsstiltrædelse ud. A. Hele Kofods fragm. Historie og hele Aflens Danmarks Historie.

Geografi.

I Kl. Af Erstlevs Lærebog for Latinstolernes Iste og 2den Klasse S. 4—59, o: Fordelingen af Havet og Landet (med Forbigaaelse af Adskilligt), Europa, Danmark med Slesvig, Nordeuropa, Osteuropa, Mellemuropa (undtagen Tydskland, S. 41—48). — II Kl. Af samme Bog S. 57—115, o: Schweiz, de britiske Øer, den pyrenæiske Halvø, Italien, den tyrkisk-græske Halvø, Aflen, Afrika, Amerika, Australien.

A. Studerende Klasser. III Kl. Efter Erstlevs store Geografi: Fordelingen af Hav og Land, de tre nordiske Riger (adskillige Partier ere sprunget over). — IV Kl. Samme Bog: Osteuropa, Mellemuropa og de britiske Øer (hist og her er et Stykke sprunget over). — V Kl. Sydeuropa og de fremmede Verdensdele (hist og her er et Stykke sprunget over). — VI Kl. Samme Bog helt igjennem; de i de lavere Klasser oversprungne Stykker ere medtagne.

B. Realklasser. III Realkl. Af Erstlevs „De tre nordiske Rigers Geografi“ er læst Danmark, dog med Forbigaaelse af store Partier. Af Nimestads mindre Lærebog: Norge, Sverig, Osteuropa og Vesteuropa samt de til Europa hørende Stykker af Indledningen om Have, Halvøer og Øer. —

IV Realkl. Nimestad: Sydeuropa, Mellemuropa og Asien samt de til Europa og Asien hørende Stykker om Høve, Halveer og Der. — V Realkl. B. Erslev: forfra til Holtens S. 77, dog med Forbigaaelse af Udskilligt, især i Afsnittet „Folket og Staten“. Nimestad: Afrika, Amerika og Australien samt af Indledningens S. 1—19. A. Hele Nimestads Bog med Undtagelse af Danmark, der er læst efter Erslev.

Naturhistorie.

I Kl. Efter Krügers mindre Lærebog er givet en Oversigt over Dyrene og Planterne. — II Kl. Lützens mindre Lærebog fra Ulberne til Hønsfuglene.

A. Studerende Klasser. III Kl. Samme Bog: fra Hønsfuglene til de lavere Dyr. — IV Kl. Samme Bog: de lavere Dyr. — V Kl. Speciel Botanik efter Petit. — VI Kl. Repetition af hele Botaniken og Zoologien.

B. Realklasserne have henholdsvis læst det samme Pensum som de studerende Klasser.

Naturlære.

VII Kl. B. Ørstedes Naturlære indtil sammensat Bevægelse; Varme og Meteorologi efter Petersens Lærebog. Mundts Astronomi til heliocentriske Steder. A. Ørstedes Naturlære fra sammensat Bevægelse; Varme og Meteorologi efter Petersens Lærebog; Mundts Astronomi fra heliocentriske Steder. Det forhen Læste repeteret.

V Realkl. Holtens Naturlære: den kemiske Del. Johnstrups Kemi. Øverste Afdeling har repeteret det forhen Læste.

Regning, Arithmetik, Geometri.

I Kl. De fire Regningsarter med Brok. — II Kl. Reguladetri.

A. Studerende Klasser. III Kl. Steens elementære Arithmetik indtil Division af et Produkt. Regning: Procentregning, omvendt og sammensat Reguladetri. — IV Kl. Steens elementære Arithmetik fra Division af et Produkt til „Anhang“; Mundts Geometri til Cirklen. — V Kl. Steens elementære Algebra: Potens og Rod indtil Logarithmer; Mundts Geometri fra Cirklen indtil Korders Beregning. Opgaver hjemme hver anden Uge. — VI Kl. Steens elementære Algebra: Loga-

rithmer, Ligningers Opløsning, Anvendelser af Ligninger. Mundts Geometri fra Kordens Beregning indtil Enden. Opgaver hjemme hver anden Uge. — VII Kl. Øverste Afdeling: Repeteret hele Mathematiken. Nederste Afdeling: H. Smiths Trigonometri; Mundts Stereometri indtil andet Tillæg. Hele Klassen Opgaver hjemme 1 Gang ugentlig.

B. Realklasser. III Realkl. Steens elementære Arithmetik indtil Division. Regning: Procentregning, omvendt og sammensat Reguladetri. Mundts Geometri indtil Cirklen. — IV Realkl. Steens elementære Arithmetik fra Division til Enden. Mundts Geometri fra Cirklen til den retvinklede Trekant. Procent- og Renteregning. Geometrisk Tegning. — V Realkl. Projektions-tegning; Regning; Opgaver, dels paa Skolen, dels hjemme. B. Steens elementære Algebra til Logarithmer. Mundts Geometri fra den retvinklede Trekant indtil Enden.

A. Steens elementære Algebra fra Logarithmer indtil Enden; det forhen Læste repeteret. Mundts Geometri repeteret.

C. Riffelkydning.

(Følgende Beretning om Resultaterne af de i Aarets Løb foretagne Skydeøvelser, som er afgiven af Skolens Gymnastiklærer d. 16de Juni, meddeles herved i Genhold til Ministeriets Skrivelse af 6te Marts d. N.)

Foruden de nødvendige Forberedelsesøvelser til Skarpskydning (Sigteøvelser, Skydning med løse Patroner o. s. v.) har Riffelkydningen været foretaget 4 Gange i 1867 og 5 Gange i 1868 til Dato med VII Klases Elever.

Skiven har havt Form af en Rektangel, omtrent 6' høi og 4' bred; inderst i samme et Centrum og uden om dette i omtrent een Fods Afstand en mindre Rektangel. Skud i Centrum talte 3 Points, i den mindre Rektangel 2 Points og udenfor dette i Skiven 1 Point.

Antal af Disciple, som del- tog i Øvelserne.	Afstand.	Stud. denes Antal.	Antal af Træffere i Rottet Anslag		Antal af Træffere i frit Anslag		Points.	
			indenfor den min- dre Ræft- angel.	i den øvrige Del af Stiven.	indenfor den min- dre Ræft- angel.	i den øvrige Del af Stiven.	Summa.	Gjen- nemsnit.
10	paa 50 Alen	120	56	4	41	19	277	2 ¹ / ₃
21	" 100 —	168	41	13	69	30	286	1 ³ / ₄
19	" 200 —	211	41	25	61	42	293	1 ¹ / ₃
12	" 250 —	195	45	10	58	34	278	1 ¹ / ₂
11	" 300 —	77	12	9	19	24	102	1 ¹ / ₃

Med Præmiefydningen i Septbr. 1867 blev studt paa 250 Alens Afstand uden Anlæg, 16 Stud af hver af de 11 ældste Elever. De Præmietagende vare: 1ste Præmie E. Weis (44 Points), 2den Præmie E. Weis (36 Points), 3die Præmie D. Bruun (36 Points) og 4de Præmie E. Pontoppidan (33 Points).

V. Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger.

Bibliotheket har i Løbet af indværende Skoleaar modtaget den Tilvært, som nedenstaaende Fortegnelse udviser:

I. Mathematisk og Naturvidenskab.

- Botanisk Tidsskrift, udg. af den naturhistoriske Forening ved P. Heiberg. 2. Bt. Kbhvn., 1868. C. d. 209.
- Christensen, C., Om Glaucom. Kbhvn., 1867.
- Driebein, C., Om Citophobi. Kbhvn., 1866.
- Figuer, L., Jordfloden efter Synfloden, 1—5. H. Kbhvn., 1868. C. d. 219.
- Flammation, C., Beboede Verdener, overs. af P. Mariager. Kbhvn., 1867. C. d. 213.
- Flora Danica. Udg. af F. M. Liebmann og Joh. Lange. Femtende Bind, indeholdende 43—45. Hefte eller Tab. MMDXXI—MMDCC. Kbhvn., 1861.
- H. J. B., Dr. Lütken's Begyndelsesgrundene af Dyreriget's Naturhistorie, kritisk behandlet som Skolebog. Kbhvn., 1868. C. d. 222.

- Housel, introduction à la géométrie supérieure. Paris, 1865. C. a. 183.
- Jensen-Lusch, nordiske Plantenavn. Kbhvn., 1867. C. d. 220.
- Kjærbølling, N., Danmarks Fugle. Kbhvn., 1852. C. d. 221.
- Krøyer, S., Danmarks Fiske. 1—3. Bd. Kbhvn., 1838—45. C. d. 214—16.
- Laurent, H., traité d'algèbre. Paris, 1867. C. a. 181.
- Mathematisk Tidsskrift, anden Række, tredje Aarg., 3—12, fjerde Aarg., 1—4. Kbhvn., 1867—68. C. a. 160.
- Naturhistorisk Tidsskrift, udg. af J. Chr. Schiødt. III, 4. Bd. 3 H. Kbhvn., 1867. C. d. 198.
- Nouvelles annales de mathématiques. Redigées p. Terquem et Gerono. 1867: fevr. — dec., 1868: janv. — mai. Paris 1867—68. C. a. 167.
- Poggendorff, Annalen der Physik u. Chemie, V, 10. Bd. 1—12. H. Leipz., 1867—68. C. c. 53.
- Rouché, Eug., et Comberousse, Ch. de, éléments de géométrie. Paris, 1867. C. a. 182.
- Sonnet, H., et G. Frontera, Éléments de géométrie analytique. Paris, 1863. C. a. 180.
- Tidsskrift for Physik og Chemi. Udg. af A. Thomsen og J. Thomsen. 6. Aarg. og 7. Aarg. 1—3. H. Kbhvn., 1867—68. C. c. 258.
- Thornam, Ch., Afbildninger til Brug ved Undervisningen i Zoologie. H. 5. A. 39.
- Tidsskrift for pop. Fremstillinger af Naturvidenskaben. III, 4. Bd. 2—4. H. samt Extraheste, 5. Bd. 1—2. H. Kbhvn., 1867—68. C. e. 35.
- Drsted, A. S., Erindringsord til Forelæsninger over de naturlige Familier nærmest m. H. t. Løgeplanter. Kbhvn., 1862. C. d. 217.

II. Historie og Geografi m. m.

- Marsberetninger fra det kongl. Geheimearchiv. 4. Bd. 2. H. Kbhvn., 1867.
- Allen, E. F., De tre nordiske Nigers Historie (1497--1536), 3. Bd. 1—2. Afd. Kbhvn., 1867. C. b. 355.
- Beauvois, E., histoire légendaire des Francs et des Bourgondes aux 3. et 4. siècles. Paris, 1867. C. g. 207.
- Billeder af berømte danske Mænd og Kvinder. H. 6—18. Kbhvn., 1867—68. B. 643.
- Bull, XVII Plade (Sjælland 11). Populationsfort.
- Danske Kirker, Slotte og Herregaarde. Tegne af F. Richardt, beskrevne af C. C. Secher. H. 1—6. Kbhvn., 1867. B. 644.

- Danske Mindesmærker, udgivne af en Forening. 10. S. (Tab. XXVI—XXVIII). A. 156.
- Danske Samlinger for Historie, Personal- og Literaturhistorie. Udg. af Chr. Bruun og D. Nielsen. 2. Bd. 4. S. 3. Bd. 1—3. S. Abhyn., 1867—68. C. b. 360.
- Den dansk-tydske Krig i Havene 1848—50, udg. af Generalfsaben. 1. Dl. Krigen i 1848. Første Afsnit. Abhyn., 1867. C. b. 368.
- Friis, St., Kong Christian d. 4des Gravkapel. Abhyn., 1868. C. b. 371.
- Grundtvig, S., Udsigt over den nordiske Oldtids heroiske Digtning. Abhyn., 1867. C. b. 366.
- Hauke, N., Provst Fredrik Schmidts Dagbøger. Abhyn., 1868. C. m. 146.
- Helveg, E. N., Den danske Kirke til Reformationen. S. 7. Abhyn., 1867. C. b. 330.
- Hildebrand, H. O. H., Livet på Island under Sagotiden. Stockholm, 1867. C. b. 365.
- Historisk Tidsskrift. Tredie Række, 5. Bd. 2. S. C. b. 336.
- Hjort, P., Kritiske Bidrag til dansk Læntemådes og Dannelses Historie. Litterar Afsn. 3. Bd. Abhyn., 1867. C. b. 342.
- , Udvalg af Breve fra Mænd og Kvinder. Abhyn., 1867. C. m. 144.
- Hof- og Statskalender for Kongeriget Danmark for Aaret 1868.
- Jesøen, E., Kort nordisk Gudelære og Oversættelse af vedkommende Dese af Eddaerne. Abhyn., 1867. C. p. 51.
- Keyser, N., samlede Afhandlinger. S. 1. Christiania, 1868. C. m. 148.
- , Efterladte Skrifter. 2. Bd. 3—4. S. Christiania, 1867. C. m. 143.
- Kinch, J., Ribe Bys Historie og Beskrivelse indtil Reformationen. Ribe, 1868. C. b. 372.
- Lamartine, Christ. Colomb. (1436—1506). Paris, 1867. C. m. 145.
- Larsen, F. J., Om Grændserne for den danske Arverets Anvendelighed i de indlemmede slesvigiske Distrikter. Abhyn., 1867.
- Löffler, E., Forsøg paa en geognostisk Lydning af Landenes Overfladeforhold. Abhyn., 1866. C. d. 218.
- Michelet, J., Louis XV et Louis XVI. Paris, 1867. C. g. 206.
- Müller, P. E., Sagabibliothek, 1—2. Bd. Abhyn., 1817—18. C. b. 369—70.
- Napoleon, L., Jul. Cæsars Historie. 9—12. S. (Slutn. af 2. Bd.). Abhyn., 1867. B. 638.
- Nielsen, D., Bidrag til Oplysning om Søselsinddelingen i Danmark. Abhyn., 1867. C. a. 367.
- Nielsen, H., Breve fra Grev H. S. v. Esøen til Carl Johan (1814—16). Christiania, 1867. C. m. 147.

- Paikull, E. W., En Sommer i Island. Kbhvn., 1867. C. o. 221.
- Petermann, Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf d. Gesamtgebiete der Geographie. 1867, VI—XII. B. 640.
- Prospecter af danske Herregaarde, af J. Richardt og E. E. Secher. 19. Bd., 20. Bd. 1. H.
- Riant, P., Skandinavernes Reiser til Palæstina under Kerstogene. S. 3—4. Kbhvn., 1867. C. b. 363.
- Richard, J., og E. E. Secher, Danske Kirker, Slotte, Herregaarde og Mindesmærker. S. 1—4. Kbhvn., 1867. B. 644.
- Rordam, H. J., Historiefriendingen og Historiefrierverne i Danmark og Norge siden Reformationen. I. Kbhvn., 1867 (2 Exempl.). C. b. 364.
- Samling af Love og Aenordninger m. v. af mere almindelig Interesse. 1863—64 med Register (7. Bd.). 1865—67, S. 1—2.
- Scharling, H., En Sommer i Norge. Kbhvn., 1867. C. o. 222.
- Statistiske Meddelelser, 6 Bd. Kbhvn., 1867. C. n. 280.
- Statistisk Tabelværk. Trede Række, 7. Bd. 1866. B. 625.
- Thorsøe, A., Kong Christian den Femtes Ungdom og Thronbestigelse. Kbhvn., 1868. C. b. 373.
- Thrige, E. B., Danmarks, Norges og Sverrigs Historie. 2—3. H. C. a. 489.
- , og V. M. Bloch, Lærebog i Verdenshistorien. 5. Dl. Kbhvn., 1868. C. a. 489.
- Weber, G., Allgemeine Weltgeschichte, 1—6. Bd. Leipz., 1860—67. C. 493.
- Wilstrup, Ar., Palæstina eller det hellige Land. Naalberg, 1867. C. n. 289.
- , Kaart over det hellige Land. 1867. A. 167.
- Wulfsberg, Ch. A., Om Finnmarken. Christiania, 1867. C. n. 288.

III. Filologi og Sprogvidenskab.

- A. N., Første Ledetraad i det franske Sprog. Kbhvn., 1867. C. 273.
- Arlaud, C., Fransk Chrestomathie. Kbhvn., 1867. C. 274.
- Baug, J. P., De auctore Iphigeniæ Aulidensis disputatio. Kbhvn., 1867. C. a. 34.
- Bugge, E., Samantar Edda. Christiania, 1867. C. 282.
- Cicero, M. T., opera quæ supersunt omnia, edid. J. G. Bacteros, C. L. Kayser, vol. I—IX. Lips., 1860—66. C. b. 715—23.
- Dahl, H., 100 danske ord, nogle iagttagelser af modersmålet's brug i nutid og fortid. Kbhvn., 1868. C. 283.

- Frisner, J., Ordbog over det gamle norske Sprog. H. 9 (Slutn.).
Kristiania, 1867. C. 235.
- Grundtvig, S., Sæmundar Edda. Kritisk Udgave. Kbhvn., 1868.
C. 280.
- Herrig, Archiv für das Studium d. neueren Sprachen u. Literaturen.
39. Bd. 4. H., 40. og 41. Bd. samt 42. Bd. 1. H. 1867—68.
C. 232.
- Ideler, L., u. H. Nolte, Handbuch d. französischen Sprache u.
Litteratur, 3. Th. (die Prosaiker der neueren u. neuesten Litteratur).
Berlin, 1833. C. 276.
- Marquardt, Joach., Römische Privatalterthümer, 1—2. Abth.
(Handb. d. röm. Alterth. v. Becker, fortgesetzt v. Marquardt. 5. Th.).
Leipz., 1864—67. C. 137.
- Nolte, H., u. L. Ideler, Handbuch der englischen Sprache u. Lite-
ratur, 1—2. Th. (poet. u. prof.). Berlin, 1811, 1823. C. 277—78.
- Plinius Secundus, epistolarum libri novem, liber panegyri-
cus. Recogn. H. Keil, Lips., 1865. C. b. 724.
- Rask, N. K., angelsassisk Sproglære tilligemed en kort Læsebog. Stot-
holm, 1817. C. 275.
- Rung, Fr., og E. Juuch, Det Vigtigste af det tydske Sprogs
Syntax. Kbhvn., 1867. C. 272.
- Sick, franske Læsestykker, især til Brug for de lærde Skolers øverste
Classer. H. 1. Odense, 1867. C. 279.
- Staaff, F. N., lectures choisies de littérature française. Tom.
I. (842—1715). Stockholm, Paris, 1866. C. 281.
- Terentius, Comoediæ, rec. A. Fleckeisen. Lips., 1865.
C. b. 713. (8 Exempl.).
- , Phormio, ed. C. Gu. Elberling. Havnæ, 1860. C. b.
714. (4 Exempl.).
- Theophrasti characteres et Philodomi de vitiis liber deci-
mus. Cum comm. ed. J. L. Ussing. Haun., 1868. F. 554.

IV.

a) Pædagogik og Skolevæsen.

- Forslag til en forandret Ordning af det høiere Skolevæsen, af den
nedsatte Commission. 1—3. Dl. Christiania 1867. C. 399—401.
- Linde, M. C. P., Meddelelse angaaende Kjøbenhavns Universitet ic.
for 1857—1863. H. 1—3. (Universitetet).
- Liste over de Studerende, som i 1867 have taget den filosofiske Examen.
Maanedsskrift og Repertorium for Almue-Skolelæren.
Første Margaug. Redigeret af Fr. Frolund, udg. af E. L. Verre-
sen. Kbhvn., 1840. C. 403.

Møller, Joh., Den kristelige Skoles Opgave. Kbhvn., 1868. C. 404.
 Neue Jahrbücher für Philologie u. Pädagogik, begr. v. Jahr-
 1867, 85—86. Bd. 4—12. S.

Lidsskrift for Philologie og Pædagogik, 1867, 7. Aarg. 3. S.

Undervisningsplan for Officeersskolen tilligemed Bestemmelser
 for Afdgangen og Afgangen. Kbhvn., 1868. C. 402.

R. S., Endnu et Indlæg i Skolejagen. Kbhvn., 1867. C. 398.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har som sædvanlig
 tilsendt Skolen Programmer fra Universitetet, fra de danske og norske
 Skoler for 1867) og de svenske (for 1866—67), af hvilke følgende
 indeholde Afhandlinger:

1. a) Indbydelseskrift til Universitetets Reformationstest (J. G.
 Hauch, Bemærkninger om nogle ved Christendommen modificerede Old-
 tidsminder i vore Viser fra Middelalderen, om disse Visers senere
 Eftæbne og Virkning. b) Indbydelseskrift til Festen i Anledning af
 Kongens Fødselsdag 1867 (F. N. Madvig, Kortfattet græsk Metrik eller
 Fremstilling af de græske Digteres Versbygning. Første Stykke).

2. Aalborg (Malustrøm, S. P., Om Gymnasietts Stilling
 hos os). Aarhus (Jørgensen, Forslag til et Par Forandringer i
 i Examenbestemmelserne for de lærde Skoler). Frederiksborg (Berg,
 C., Lidt om Texten i Xenophons Anabasis). Helsingør (Lassen, Et
 Bidrag til Helsingørs Historie). Herlufsholm (Damborg, A., Abbed
 Vilhelms Levnet. Leih, A., Et Par Ord om Herlovianeren Chr.
 Ramus). Hørsens (Ekerøth, C. C. C., Om Glidcurver). Kjøben-
 havn (Metropolitanskolen, Fortegnelse over sammes Bogsamling. Borger-
 dybskolen paa Christianshavn: Hammerich, M., Dehtenschläger paa
 Rejse i Udlandet). Nykjøbing (Wittrup, M., Bidrag til Nykjøbing
 Kathedralskoles Historie). Odense (Henrichsen, Bidrag til Skolens
 Historie, 9. Hefte: Fortættelse af Underviisningens Historie). Reykja-
 vík (Fridriksson, H. Kr., og Magnússon, G., Austurkúr Kyrosar.
 izlenzkud). Ribe (Bendtsen, B., Tre Skoletaler). Roskilde
 (Povelsen, S., Bidrag til Sambirken mellem Hjemmet og Skolen).
 Sorø (Bang, J. S., Anden Fortættelse af Meddelelser fra den Bii-
 lowste Manuscriptsamling i Sorø Akademis Bibliothek). Slagelse
 (Dahl, Fr., Vandet, dets Sammensætning og Egensaber, samt nogle
 Træk af dets Anvendelse). Viborg (Jeddersen, Naturhistorieunderviis-
 ningen og de naturhistoriske Lærebøger i vore Skoler samt Prøve paa
 en naturhistorisk Lærebog).

3. Alesund (Henrichsen, Nogle Bemærkninger om Broncealderen
 i Norge). Drammen (14de Septbr. 1866, Skolens Jemtiaarsdag:
 1. Foredrag paa Skolen af Rektor Knutzen. 2. Sang og Tale ved
 Afsløringen af en Mindesteen over Rektor F. M. Olsen af Sognepræst

J. Moe. 3. Skolens Lærere 14de Septbr. 1866. 4. Fortegnelse over Skolens Elever i de halshundrede Aar ved Overl. Album. Fredrikshald (Weise, J. P., Om Behandlingen af den latinske Skolegrammatiks Formlære. Krusen, M., Roden sru i vore Stedsnavne). Kristiania (Derum, P. G. D., Ledetraad i den forberedende Undervisning i Plangeometri. Grüner, S. Chr., Praktiske Regler for den engelske Udtale. Kristianssand Nygaard, M., Eddasprogets Syntax II). Kristiansund (Boye, Esthetisk Propædæntik samt 3 Digte). Melde (Brüchmann, A., Lidt Pædagogik).

4. a) Carlstad (Wallinder, J., Reseberättelse). Christiansstad (Cavallin, Aur. Augustinus, en lefnadsteckning). Gefle (Wiberg, C. F., Bidrag till kändedomen om Phoeniciernas, Etruskernas och Massiliensernas handelsförbindelser med nordvestra Europa). Kalmar (Borelius, J. J., Anmärkningar vid Herbarts filosofiska system). Lund (Schweder, C. E., Om sammensatta ord i svenska språket). Stockholm (Ljungzell, Några matematiska satser. Rabe, G. R., Om latinska synonymikens betydelse för elementarundervisningen). Westerås (Björling, E. G., De första begreppen af läran om de elliptiska functionerna). Wisby (Cramér, C., Om ljus och värme, såsom rörelsefenomener). Östersund (Brandt, Sofokles Antigone, öfvers.).

b) Carlskrona (Sandén, Om Individualiteten hos de högra växterna — ett bidrag till läran om Naturens enhet i mångfald). Falun (Hallström, Tillägg till Enklides's elementa). Helsingborg (Collin, Z., Om de i de Germaniska språken förekommande derivaterna från roten kru). Hernösand (Wimmercranz, A. F., T. M. Planti de vita et moribus præcepta). Jönköping (Nyqvist, J., Om konung Ludvig XI af Frankrike såsom statsman och menniska). Lund (Schweder, C. E., Om sammensatta ord i svenska språket. 2. afdelingen). Malmö (Steenberg, L., Tabulæ logarithmi integralis, pars II). Skara (Ålander, P. G., Några ord om lärarebildning). Stockholm (Rabe, G. R., Quæstiones Livianæ). Umeå (Grenholm, P. A., Om duodecimalsystemet såsom ett nytt decimalsystem). Örebro (Roth, M., Küggleholm och Magnus Gabriel de la Gardie). Öregrund (Lundqvist, C. H. G., Propertii elegiæ quinque suethece conversæ illustratæque).

b) Skønne Videnskaber og Kunstler.

Baggesen, J., Parthenais oder die Alpenreise. Amstertam. C. 630.

—, Trylle-Sarpen. Abhvt., 1816. C. 632.

—, Det evige Sindbillede. Abhvt., 1815. C. 631.

- Baggesen, J. J., Næste blandede Digte. Kbhvn., 1808. C. 627.
 —, Digtervandring. Første Del. Kbhvn., 1807. C. 633.
 —, Hjemtsomne Rimm-Breve. Kbhvn., 1807. C. 626.
 —, Eventyrer og comisse Fortællinger, 1—2. Dl. Kbhvn., 1807.
 C. 628—29.
 Berg, N., Udvælg af den norske Litteratur med literarhist. Oplysninger
 og Ordforklaringer. Kbhvn., 1868. C. 619.
 Blanche, A., bilder ur verkligheten. 1—4. Dl. Stockholm.
 C. 620—23.
 Conscience, H., la guerre des paysans. Paris, 1864. C. 624.
 Estlander, C. G., de bildande konsternas historia från slutet
 af 18. årh. till våra dagar. 1—2. h. (3 afdeln.). Stock-
 holm, 1867. C. 660.
 Eva Home. Versificeret Novelle. Kbhvn., 1867. C. 618.
 Faverolle, G. de, les forces mystériennes ou l'amour alchy-
 miste, tom. 1—4. Paris, an IX. C. 637—40.
 Fénelon. les aventures de Télémaque. livr. I—VI. Copen-
 hague, 1835. 16 Exemplarer. C. 661.
 Feval, P., les dernières fées. Paris, 1858. C. 658.
 Florian, oeuvres complètes, tom. 1—9. Paris, 1789. C.
 644—652.
 —, Gonszalve de Cordoue, tom. 1—3. Paris, 1792. C.
 641—43.
 Jagemann, B. S., De førte Riddere. Kbhvn., 1814. C. 634.
 —, Masaniello. Kbhvn., 1815. C. 635.
 —, Kampen for Balhal. Kbhvn., 1821. C. 636.
 Marmier, X., au bord de la Néva. Contes russes, trad. Paris,
 1865. C. 625.
 Mellin, G. H., Samlade svenska historiske noveller. H. 3—15.
 1—3. Delen. Stockholm. C. 553.
 Mélière, L'avare. Til Skolebrug tilligemed en Oversigt over den
 franske Litteraturs Historie indtil Ludvig XV, Indledning og An-
 mærkninger. Odense, 1867.
 Smith, S. B., Ludus de sancto Kanuto duce. Et fædrelands-
 historisk Skuespil fra Reformationstiden. Kbhvn., 1868. C. 659.
 Soulié, Fr., les quatre soeurs. Paris, 1858. C. 657.
 Sue, E., Fernand Duplessis 1—4. Bruxelles et Leipzig 1851.
 C. 615—16.
 Shakespeare, W., Dramatiske Verker, overs. af Lembeke. 8—13. H.
 C. 435.
 Thorsen, A. B., Om Begrebet „Nordisk Kunst“. Med en Efterkrift
 af Etatør. Sibbern. Kbhvn., 1851. C. 614.
 Welhaven, J. S., Samlede Skrifter. 1—4., 6. Bd. Kbhvn. 1867.
 C. 617.

c) Filosofi.

- Nielsen, N., Om Hindringer og Betingelser for det aandelige Liv i Nutiden. Kbhvn., 1868. C. 173.
 —, Hr. Prof. Brøchners filosof. Kritik gennemseet. Kbhvn., 1868. C. 174.
 Waage, D., J. P. Mynster og de filosofihist. Bevægelser paa hans Tid i Danmark. C. 172.

d) Theologi.

- Blunt, J. J., Kortfattet Skildring af Reformationen i England, overs. af J. Vahl. 1. H. Kbhvn., 1868. C. d. 167.
 Dansk Kirketidende, udg. af N. Lindberg. 1867, 22—55; 1868, 1—23. C. e. 138.
 Jensen, J., Haandbog til Brug ved Underviisningen efter Balslevs „Lærebog“. Kbhvn., 1867. C. a. 245.
 Martensen, H., Den danske Kirkes Forfatnings-Spørgsmaal. Kbhvn., 1867. C. c. 204.
 Müller, S. C., Tillæg til Bibelhistorien, 1868. C. d. 166.
 Nyt Tidsskrift for udenlandsk theol. Literatur, udg. af H. N. Clausen. 1867; 1868, 1. H.
 Paulli, J. H., Dr. N. Hemmingsens Pastoraltheologie. Kbhvn., 1851.
 Tidemand, P., Dr. Morten Luthers Huusposfille, fordansket. Paany udgivet af L. S. Nordam. H. 1—58. Kbhvn., 1863—68. B. 273.
 Ugeblad for den danske Folkekirke, udg. af H. Scharling. 1867, Nr. 25—53; 1868, 1—25.

V. Skrifter af blandet Indhold. Literaturhistorie.

- Bruun, Chr., Aarsberetning og Meddelelser fra det store kongelige Bibliotek. H. 1—2. Kbhvn., 1865—66. C. 547.
 Dansk Maanedsskrift. Anden Række. 1867, 1. Bd. 6. H., 2. Bd., 1868, 1. Bd. 1—5. H. C. 177.
 Erslew, T. H., Supplement til Alm. Forfatter-Lexicon. 15. H. Kbhvn., 1867. C. 475.
 Nordisk Tidsskrift för Politik, Ekonomi och Litteratur, utg. af G. K. Hamilton. 1867, juni—dec., tillägsblad 11—16; 1868, jan.—maj, tillägsblad 1—3.
 Revue des deux mondes. 1867, 9—24. 1868, 1—7. C. 183.
 Svensk Literaturtidsskrift, utg. af Nyblom. 1867, 4—8. H. 1868, 1. H. C. 242.
 Unsere Zeit. Deutsche Revue d. Gegenwart. 1867, 11—24. 1868, 1—10. C. 340.
 Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i Aaret 1866, 5—6. H. 1867, 1—3. H.

Disciplbibliotheket,

der paa Grund af flere Omstændigheder var lukket forrige Skoleaar, aabnedes atter i dette til Brug for Disciplene og har siden modtaget følgende Tilvært:

- Aftenlæsning. Ny Række 3. B.
 Andersen, C.: Rosenborg.
 Andersen, H. C.: Kun en Spillemand.
 Asbjørnsen og Moe: Nørste Folkeeventyr. 4de Udg.
 Becker, L. A.: Bondetrigen.
 Bjørnson, B.: Maria Stuart.
 — De Nygifte.
 Bremer, Fr.: Nabofamilierne.
 — Præsidentens Døtre.
 Bøgh, E.: Et enfoldigt Pigebarn.
 — Valbygaasen.
 Carlsen, E.: Professoren og hans Omgivelser.
 Cooper: Vildskytten 1—2.
 — Conanohet 1—2.
 — Den røde Rover 1—2.
 Danske Folkebøger, udg. af C. Elberling.
 Folkelæsning.
 For Ungdommen, udg. af B. Mariboe.
 Fra alle Lande. 1865.
 Hauch: Wilhelm Zubern.
 — Thorvald Vidforle.
 — Søstrene paa Kinnefullen.
 James: Huguenotterne 1—2.
 — Robin Hood 1—2.
 Jngemann: Historiske Digte og Romaner.
 Marryat: Børnene i Nystoven.
 — Den fattige Jætt 1—2.
 — Røpergæsten 1—2.
 — Mestermand Glink.
 — Søroveren.
 Noldbohistorier fra alle Lande, udg. af Turen.
 Musæus: Folkeeventyr.
 Nielsen, A.: Bondeliv.
 — Nye Fortællinger.
 Nordisk Penning-Magasin 1841—52.
 P. P.: Niels Juul 1—4.
 — Historiske Billeder fra Christian den Aedes Tid.
 Rosenkilde, A.: Anders Litsjob.

Rundt paa Jorden, udg. af „Fra alle Lande“'s Redatt. 1867.

Schmidt, Rud.: Fortællinger og Skildringer.

Schubert: Philip Ashton eller den nye Robinson.

Scott, W.: Bruden fra Lammermoor 1—2.

— Den sorte Dværg.

— Ivanhoe 1—2.

— Rigels Hændelser.

Skibbrud og Hændelser paa Søen. Efter det Engelse af Løffe.

Tiele: Tre Folketsagns-Dramer.

Regnskab.

Indtægt.

Beholdning fra 1865	5 Rdr. 5 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$
Betaling for 100 Deltagere	88 — 4 = " =
	94 Rdr. 3 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$

Udgift.

Nye Bøger	69 Rdr. 4 $\frac{1}{2}$ " $\frac{1}{2}$
Indbinding	22 — 4 = 4 =
Forskjelligt	1 — 2 = 18 =
	93 Rdr. 5 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$

VI. Skolens Beneficiær.

Disse have været saaledes fordelte:

I. Skolens almindelige Beneficiær.

A. Fri Undervisning:

1. B. Thomsen, 2. L. F. Vape, 3. J. C. Richter, 4. B. Janzen, 5. C. N. Voet, 6. C. B. Pontoppidan, 7. H. Brøchner, 8. C. F. Friis, 9. J. Windesbøll, 10. M. Brøndsted, 11. B. Kjørboe, 12. C. Friis, 13. J. Friis, 14. M. Meulengracht, 15. D. B. Voet, 16. C. Kjør, 17. C. Petersen, 18. J. C. Jensen, 19. D. Thomsen, 20. J. Hofford, 21. C. B. Valeur, 22. C. Duns, 23. C. Flensborg, 24. P. G. la Cour, 25. B. Marcusen, 26. J. H. Stabell, 27. J. C. Laurberg, 28. H. Gundel, 29. B. Wisling.

Fri Undervisning som extraordinære Gratister:

1. N. Ingerslev, 2. P. A. Hovgaard, 3. S. Warming,
4. G. W. Hovgaard.

B. Skolens Stipendier: a) Mellemste Stipendium, 35 Rdr.: 1. B. Thomsen, helt at oplægge; 2. C. Ekjerbek, helt at udbetale. b) Laveste Stipendium, 20 Rdr.: 1. L. Pape, 2. J. Frisch, 3. J. E. Sundorph.

C. Puggaards Legat for Nealdisciple, 40 Rdr.: H. S. Poulsen.

II. Særegne Legater.

1. Moltkes Legat for Embedsmænds Sønner, 40 Rdr.:
1. N. P. Hovgaard, 2. S. Warming.
2. Rosenkrantz's Legat for 18^{66/67}:
1. B. Thomsen . . . . . 16 Rdr. 72 §.
2. B. Janzen . . . . . 10 — " =
3. L. Pape . . . . . 10 — " =
4. J. Frisch . . . . . 10 — " =
3. Davidsens Legat for 18^{66/67}:
1. C. Olsen, 2. D. Meulengracht, hver 10 Rdr.
4. Foghs Legat for 18^{66/67}, 10 Rdr.:
C. Olsen.
5. Stougaard's Legat for 18^{66/67}, 8 Rdr.:
D. Meulengracht.
6. Kantor J. Kabells Legat for 18^{66/67}, 40 Rdr.:
M. S. Laurberg.
7. Pastor N. L. Kabells Legat for 18^{66/67}, 40 Rdr.:
J. Gaarn.
8. Pastor Schoubyes Legat for 18^{66/67}, 40 Rdr.:
M. Haar.
9. Nissens Legats Renter for 1867 udgjorde, som i forrige Mar, 527 Rdr. 64 §. I Overensstemmelse med Fundatsen bleve disse efter Lærernes Bestemmelse fordelte saaledes:

A. Som Understøttelse:

1. J. Richter (tillige som Flidsbelønning) 30 Rdr. " §.
2. B. Thomsen . . . . . 50 — " =
3. B. Janzen . . . . . 30 — " =

4.	L. Pape	30	Rdr.	"	§.
5.	H. Brøchner	30	—	"	"
6.	C. F. Friis	15	—	"	"
7.	J. Bindebøll (tillige som Flidsbelønning)	20	—	"	"
8.	C. Kjær (ligesaa)	26	—	32	"
9.	N. Meulengracht	15	—	"	"
10.	M. Brøndsted	20	—	"	"
11.	J. Frisch	40	—	"	"
12.	J. C. Jensen	15	—	"	"
13.	D. Thomsen	20	—	"	"
14.	N. Hovgaard	20	—	"	"
15.	C. Petersen	15	—	"	"
16.	J. Høffory	15	—	"	"
17.	C. Valeur (tillige som Flidsbelønning)	15	—	"	"
18.	B. Wisfing	15	—	"	"
			<hr/>		
			421	Rdr.	32 §.

B. Som Flidsbelønning:

1.	C. Weis	8	Rdr.	"	§.
2.	N. Ingerslev	8	—	"	"
3.	J. F. Wichfeld	6	—	"	"
4.	V. Lunze	8	—	"	"
5.	C. Flagstad	8	—	"	"
6.	H. Broge	8	—	"	"
7.	J. Boesen	6	—	"	"
8.	N. Freiesleben	6	—	"	"
9.	B. Juul	6	—	"	"
10.	C. Freiesleben	6	—	"	"
11.	H. Lunn	7	—	"	"
12.	J. Lisberg	7	—	"	"
13.	C. Warming	7	—	"	"
14.	C. Skjerbet	6	—	32	"
15.	H. Brasch	4	—	"	"
16.	N. Bjerring	4	—	"	"
			<hr/>		
			105	Rdr.	32 §.

Af Niisens Legats Oplagspenge uddeltes i Henhold til
Fundatsens § 8 til:

Student G. Thygesen	30 Rdr.
Student N. S. Laurberg	20 —
Student C. Gradmann	40 —
Student G. Ingerslev	50 —

VII. Blandede Efterretninger.

1. I Anledning af en Afhandling af Prof. Drachmann i Hornemanns Hygieiniske Meddelelser V, 1. S. 70 flg. blev i et Lærermøde Spørgsmaalet om Nødvendigheden eller Nytten af Myglæns Anbringelse paa Skolebænkene bragt paa Bane og drøftet. Efter Raadsførelse med Fysikus Dr. Weis indgav derpaa Prof. Ingerslev, som ved Prof. Drachmanns Afhandling var bleven overbevist om Bigtigheden af at iværksætte denne Indretning, hvorved navnlig Myggens Sammensynken og Krumning i den siddende Stilling og det derved forarsagede Tryk paa Brystet og Underlivet skal modarbejdes, i en Skrivelse til Ministeriet af 4de Juli f. A. et motiveret Forslag til at bevilge en Sum af omtrent 100 Rdr. i dette Djemed. Endskjønt Ministeriet nærede nogen Tvivl om, hvorvidt Anbringelse af Myglæen vilde bringe Disciple, der have Tilbøjelighed til en krumbøjet Stilling, til at aflægge denne Bane, stillede det dog strax ved Skrivelse af 19de Juli et Beløb af 60 Rdr. til Naadighed til Foranstaltningens Gjennemførelse i saa mange Klasser fra neden, som med et saadant Beløb var gjørligt, og forlangte derhos Indberetning om den Erfaring, som efter nogen Tids Forløb vilde være indvunden med Hensyn til Foranstaltningens Hensigtsmæssighed. I Henhold til dette Paalæg indgav Prof. Ingerslev under 26de Novbr. f. A. en Beretning, som gik ud paa, at Foranstaltningen var indført i de 4 nederste Klasser (I, II og III stud. og IV Realkl.), og at den af Disciplene var bleven modtagen med Glæde og Taknemmelighed,

ligesom at Lærerne ikke havde bemærket nogenjombelst Ulempe af den.

Jeg skal ikke her prøve paa at give en Beskrivelse af denne Indretning, som dog, navnlig uden Tegninger, ikke vilde blive tilstrækkelig oplysende, men indskrænke mig til at henvise til Hygieiniske Meddelelser paa det ovennævnte Sted, og det saa meget mere, som jeg har Anledning til at tro, at Ministeriet vil foranledige denne Foranstaltnings Gjennemførelse ved alle Landets lærde Skoler. Ved en Skrivelse fra Ministeriet af 5te Maj d. A. er der nemlig givet Underretning om, at der efter dets Foranstaltning er gjort Forsøg med Udførelsen af de her omtalte Nyglæen i Metropolitanstolen, hvorved Prof. Drachmann har gaaet til Haande med sine Raad og udført nogle Forbedringer i Nyglæenenes Indretning, navnlig med Hensyn til de højere Klasser, ligesom Ministeriet i samme ogsaa forlanger Betænkning fra Skolen om den siden Prof. Ingerslevs Erklæring yderligere indvundne Erfaring, fornemmelig i Anledning af nogle af Statsraad Rector B. Borgen ytrede pædagogiske Betæneligheder, hvilke denne højtagnede Skolemand dog kun har fremsat, for at der mulig kunde raades Rod paa de paapegede, vistnok uimodsigelige, Ulemper, medens han i fuldt Maal erkjender Foranstaltningens Hensigtsmæssighed i sanitær Henseende. I den udførlige Betænkning, som jeg efter Samraad med Skolens øvrige Lærere under 21de s. M. indsendte til Ministeriet, henholdt jeg mig i Almindelighed til den af Prof. Ingerslev udtalte Mening om denne Foranstaltnings Gavnlighed, der syntes mig og de andre Lærere saa væsentlig, at man med Hensyn til den maatte finde sig i nogle mindre Ulemper, forsaavidt som disse vare uundgaaelige, men foreslog derhos en lille Forandring ved Nyglæenenes Indretning, hvorved den formentlig mest betydende af de fremsatte Betæneligheder vilde, om ikke overalt ganste ophæves, dog i en væsentlig Grad formindstes.

I Finansloven for 18⁶⁸/₆₉ er nu til samme Djemed bevilget 100 Rdr., hvilket Beløb vistnok vil være tilstrækkeligt til at gennemføre Foranstaltningen i alt Fald i de fleste af Skolens øvrige Klasser.

2. Vandet i Pumpen i Skolegaarden, hvoraf Disciplene i Undervisningstiden maa drikke, har altid været daarligt, og der har jævnlig baade af Lærere og Disciple været ført Klage over dets Bessaffenhed. Navnlig var det i Slutningen af forrige Sommer saa slet, at Fysikus Dr. Weis baade mundtlig og skriftlig meget indtrængende forlangte Afhjælpelse af denne Ulempe som i sanitær Henseende nødvendig. Prof. Ingerslev maatte være enig med ham heri, og da der paa den ene Side ikke var Grund til at vente at finde bedre Vand paa noget andet Sted af Skolegaardens Grund, ej heller Mulighed for at tage det fornødne Vand fra den langt bortliggende Brønd i Rectorgaarden, hvor Vandet er upaaklageligt, og det paa den anden Side tør haabes, at Byen i det Hele om ikke altfor lang Tid vil faa indrettet en Vandforsyning, som da ogsaa kan komme Skolen tilgode, saa foreslog han i Skrivelse til Ministeriet af 4de Sept., at man skulde hjælpe sig med en midlertidig Foranstaltning, nemlig Anbringelse af et Filtreapparat ved Pumpen, hvilket formentlig ikke vilde medføre en større Udgift end omtrent 50 Rdr. Et saadant Beløb blev derefter ogsaa bevilget ved Ministeriets Skrivelse til Forstanderskabet af 12te Sept.

Et Filtreapparat blev da anskaffet fra Civilingeniørerne English & Hansen i Kjøbenhavn og med meget Besvær anbragt paa Pumpen i Løbet af Efteraaret og Vinteren, saaledes at det kunde tages i Brug i Begyndelsen af dette Aar ved det indtrædende Løvejr. Vandet fandtes ganske velsmagende; men da Dr. Weis ikke antog Indretningen for ganske tilfredsstillende, ligesom der ogsaa fra anden Side ytrede sig Frygt for, at Apparatet, navnlig i den varme Sommertid, ikke vilde kunne give tilstrækkeligt Vand, henvendte man sig igjen til English & Hansen, som foreslog en lille Forandring. Angaaende dens Udførelse ønskede man Naad og Bistand af en hervedværende Techniker. Denne erklærede imidlertid, efter at have undersøgt Apparatet, at det arbejdede meget godt, saa at den foreslaaede Forandring ikke var nødvendig, men at hele Apparatet vistnok var for lille i Forhold til den fornødne Vandmængde. Man lod da Apparatet blive som det var. Hans Formodning har desværre nu

stadsfæstet sig, men der har ved Siden deraf vist sig det mærkelige Fænomen, at det ufiltrerede Vand nu er upaaklageligt og af Disciplene idetmindste drikkes ligesaa gjerne som det filtrerede.

Bekostningen til Apparatet og dets Anbringelse paa Pumpen var imidlertid lobet op til 160 Ndr., og paa Indstilling under 3die April d. A. af Skolens Forstanderskab, som tidligere ikke havde haft med denne Sag at gjøre, men efter Prof. Zengerslebs Død maatte tage den i sin Haand, blev det manglende Beløb bevilget ved Ministeriets Skrivelse af 14de s. M.

3. Det i England blandt Ungdommen saa yndede og almindelige Cricketspil begyndte i 1866 ogsaa at finde Indgang her i Landet, og Ministeriet henlede ved Skrivelse af 10de Juni s. A. Nektorernes Opmærksomhed paa det Onskelige i, at der virkedes for Indførelsen af denne Leg blandt Ungdommen i de danske lærde Skoler. Her ved Skolen har Opmærksomheden ogsaa været henvendt paa denne Sag, idet flere af Skolens Lærere levende interessere sig for at virke til at gjøre Legemsøvelser, der ere saa uundværlige for at styrke den opvoxende Ungdom baade legemlig og aandelig og til at modarbejde det stillesiddende Livs svækkende og sløvende Indflydelse, almindeligere og hyppigere. I dette Foraar bragte ogsaa de Herrer Adjunker Warming, Kleisdorff og Neergaard tilligemed Skolens Gymnastiklærer Premierløjtn. Paulsen en Forening af de fleste Disciple i Skolens VII og VI stud. og V Realkl. i Stand, der samledes to Gange om Ugen til Øvelse i Langbold- og Cricketspil og lignende Lege. Skolens Forstanderskab, som fandt dette Fortagende særdeles gavnligt, androg ved Skrivelse af 7de April d. A. hos Ministeriet paa en Bevilling af 30 Ndr. som Hjælp til Anskaffelse af de til Cricketspillet nødvendige Apparater. Dette Beløb bevilgedes ved Ministeriets Skrivelse af 14de s. M., og Øvelserne, som allerede forinden havde taget deres Begyndelse, fortsattes en Tidlang med Liv og Lyst. Særegne Omstændigheder have imidlertid senere bewirket, at de standsede og først ville blive optagne igjen efter Sommerferien.

VIII. Summarisk Oversigt over Skolens Indtægter og Udgifter i Finantsaaret 18⁶⁷/₆₈.

Indtægt.

Konto 1. Jordebogsindtægter med Fradrag af Skatter og Udgifter ved Kirkerne	17,493	Rdr.	76	ß.
— 3. Renter	1,801	—	68	=
— 4. Skolekontingenter	7,125	—	64	=
— 9. Forskjellige Indtægter	10	—	„	=
	<hr/>			
	26,431	Rdr.	16	ß.

Udgift.

— 2. Lønninger	19,310	Rdr.	91	ß.
— 3. Timeundervisning	1,242	—	88	=
— 4. Pensioner	495	—	6	=
— 5. Biblioteket	347	—	66	=
— 6. a. Bygningers Vedligeholdelse	390	—	48	=
— Hovedreparation	33	—	32	=
b. Lejeudgift af Badehus	40	—	„	=
c. Inventariets Vedligeholdelse	202	—	49	=
d. Godtgjørelse for Bolig	96	—	„	=
— 7. a. Brændsel	553	—	„	=
b. Belysning	7	—	56	=
— 8. Skatter	153	—	3	=
— 9. Regnskabsføring	460	—	„	=
— 13. a. Skoleopvartning	10	—	„	=
b. Rengjøring	161	—	68	=
c. Porto, Protokoller &c.	175	—	24	=
d. Programmer &c.	101	—	4	=
e. Andre Udgifter (derunder Filtreapparat og Cricketspil)	219	—	55	=
— 14. Indøvelse i Skydevaabens Brug	89	—	„	=

Tilsammen: 24,089 Rdr. 14 ß.

De offentlige Prover i Juli 1868

afholdes i følgende Orden:

(De skriftlige Prøver til Afgangsprøven foretoges den 23de og 25de—27de Juni; til Skolens Aarsprøve vilde de blive foretagne den 4de, 6te og 7de Juli.

Bogstaverne A, B, C, D, E, F betegne henholdsvis Solennitetsfalen, VII Kl.'s, VI Kl.'s, V Realkl.'s, III Realkl.'s og IV Kl.'s Klassebeveelser.

Hvor en Klasse eller Klasseafdeling er delt i to Afdelinger, a og b, betegner a de ulige Numere, b de lige; hvor den er delt i a, b, c, betegner a Nr. 1, 4, 7 o. s. v., b Nr. 2, 5, 8 o. s. v., c Nr. 3, 6, 9 o. s. v.

De til Afgangsprøven hørende Prøver ere her betegnede med fremhævet Tryk).

Tirsdag den 7de Juli.

A. { Kl. 4—7 VII Kl. A a Matematik.

Onsdag den 8de Juli.

A. { Kl. 8—11 VII Kl. A b Matematik. A. { Kl. 4—6½ VII Kl. A c Matematik.

Torsdag den 9de Juli.

A. { Kl. 8—10½ V Realkl. A Engelsk.	A. { Kl. 4—7 V Realkl. A Naturlære.
11—1½ V Realkl. A Fransk.	
B. { 8—10 VI Kl. a) Natur-	B. 4—6 VI Kl. c Fransk.
11—1 VI Kl. b) Historie.	
C. { 8—10 V Realkl. B Geografi.	C. 4—7 VII Kl. B Græsk.
D. { 8—11 III Kl. Latin.	D. 4—6½ V Kl. Religion.
11½—2 IV Kl. Historie.	
E. { 8—10½ IV Kl. Religion.	E. { 4—6½ IV Realkl. Geografi.
11½—1 I Kl. Dansk.	F. 4—6 II Kl. Historie.

Fredag den 10de Juli.

A. { Kl. 9—11 } V Realkf. A Ma-	A. { Kl. 4—7 V Realkf. A Hi-
12—2 } tematif.	storie.
B. { 8—10 ¹ / ₂ VI Kl. a } Franſk.	B. { 4—6 VI Kl. c Natur-
11 ¹ / ₂ —2 VI Kl. b } Franſk.	historie.
C. { 8—9 ¹ / ₂ II Religion.	C. 4—6 VI Kl. a Religion.
1—2 VII Kl. B Hebraiſk.	D. 4—6 V Realkf. B Engeliſk.
D. 8—10 ¹ / ₂ IV Kl. Græſk.	
E. 8—11 III Realkf. Tſyſk.	
F. { 8—10 ¹ / ₂ IV Realkf. Natur-	
historie.	

Løverdag den 11te Juli.

A. { Kl. 8—11 V Realkf. A Tſyſk.	
11—1 ¹ / ₂ V Realkf. A Geo-	
grafi.	
B. { 8—10 ¹ / ₂ V Realkf. A Na-	B. Kl. 4—6 ¹ / ₂ V Kl. Geometri.
turhistorie.	
11—1 ¹ / ₂ V Kl. Arithmetik.	
C. { 8—10 VI Kl. b } Religion.	C. 4—6 ¹ / ₂ IV Kl. Latin.
11—1 VI Kl. c } Religion.	D. 4—6 II Kl. Danſk.
D. 8—10 ¹ / ₂ V Kl. Græſk.	E. 4—6 I Kl. Geografi.
E. { 8—10 ¹ / ₂ III Realkf. Franſk.	
11—1 III Kl. Franſk.	

Mandag den 13de Juli.

A. { Kl. 8—11 VII Kl. A a Natur-	A. { Kl. 4—7 VII Kl. A b Natur-
lære.	lære.
B. { 8—10 VI Kl. a } Tſyſk.	B. 4—6 VI Kl. c Tſyſk.
11—1 VI Kl. b } Tſyſk.	
C. { 8—10 VI Kl. b } Geografi.	C. 4—6 VI Kl. a Geografi.
11—1 VI Kl. c } Geografi.	
D. { 8—11 V Kl. Latin.	D. 4—6 V Realkf. B Franſk.
12—2 III Kl. Historie.	
E. { 8—10 ¹ / ₂ IV Realkf. Franſk.	E. 4—6 I Kl. Historie.
11 ¹ / ₂ —1 ¹ / ₂ II Kl. Franſk.	

Tirsdag den 14de Juli.

A. { Kl. 8—10 } VII Kl. A a Latin.	A. Kl. 4—7 VII Kl. A b Latin.
11—1 } VII Kl. A a Latin.	
B. { 8—10 ¹ / ₂ III Realkf. Arith-	B. { 4—7 IV Realkf. Arith-
metik.	metik.
C. 10—12 III Kl. Religion.	C. 4—6 ¹ / ₂ VII Kl. B Geometri.
D. { 8—10 I Kl. Tſyſk.	D. 4—6 ¹ / ₂ IV Kl. Tſyſk.
11 ¹ / ₂ —2 V Kl. Historie.	
E. { 8—10 III Kl. Geografi.	E. { 4—6 ¹ / ₂ III Realkf. Geo-
11—1 IV Kl. Geografi.	grafi.

Torsdag den 15de Juli.

A. {	{	RI. 8—9 ^{1/2}	} VII RI. A a	A. RI. 4—6 ^{1/2}	VII RI. Ab Græsk.
		10 ^{1/2} —12}	Græsk.		
B. {	{	8—10	} VI RI. Arithmetik.	B. 4—7	IV Realkl. Geometri.
		11—1 }			
C. {	{	8—10 ^{1/2}	} IV Realkl. Reli-	C. 4—6	III Realkl. Religion.
		gion.			
D. {	{	8—10	} VI RI. a)	D. 4—6	VI RI. c Latin.
		11—1	} VI RI. b)		
			Latin.		
E. {	{	8—10	} IV RI. Naturhistorie.	E. {	4—6
		11—1	} V RI. Geografi.		V Realkl. B Natur-
					historie.

Fredag den 16de Juli.

(Optagelsesprøve.) | RI. 5—6 Prøve i Gymnastik.

Fredag den 17de Juli.

A. {	{	RI. 8—10 ^{1/2}	} VI RI. Historie.		
		11 ^{1/2} —2}			
B. {	{	8—10	} VI RI. a)	B. RI. 4—6	VI RI. c Græsk.
		11—1	} VI RI. b)		
			Græsk.		
C. {	{	8—10 ^{1/2}	} IV RI. Arithmetik.	C. {	4—6 ^{1/2}
		11—1	} V Realkl. B Arith-		VII RI. B Natur-
			metik.		lære.
D. {	{	8—10	} V Realkl. B Historie.	D. 4—6 ^{1/2}	IV Realkl. Historie.
		11—1	} II RI. Geografi.		
E. {	{	8—10 ^{1/2}	} III RI. Lybsk.	E. {	4—6 ^{1/2}
		12—2	} V RI. Lybsk.		III Realkl. Geo-
					metri.

Lørdag den 18de Juli.

A. {	{	RI. 8—9 ^{1/2}	} VII RI. A a Hi-	A. {	RI. 4—6 ^{1/2}
		10 ^{1/2} —12}	storie.		VII RI. A b Hi-
					storie.
B. {	{	8—10	} VII RI. B Latin.	B. {	4—6
		11—1 }			V Realkl. B Natur-
					lære.
C. {	{	8—10 ^{1/2}	} IV RI. Geometri.	C. 4—6	III RI. Arithmetik.
		11—1	} V Realkl. B Geo-		
			metri.		
D. 8—11			IV Realkl. Lybsk.	D. 4—6	II RI. Lybsk.
E. {	{	8—10 ^{1/2}	} III Realkl. Na-		
		11—1	turhistorie.		
			V RI. Naturhistorie.		
F. 8—10			I RI. Religion.		

Mandag den 20de Juli.

A.	{ Kl. 8—10 V Realkl. B Tydsf. 10—11 VII Kl. A Hebraiskf.	A.	Kl. 4—6 $\frac{1}{2}$ VII Kl. B Historie.
B.	{ 8—10 } VI Kl. Geometri. 11—1 }	B.	4—6 III Kl. Naturhistorie.
C.	{ 8—10 $\frac{1}{2}$ IV Realkl. En- gelsf. 11—1 $\frac{1}{2}$ III Realkl. Historie.	C.	4—6 $\frac{1}{2}$ III Realkl. Engelsf.
D.	{ 8—10 $\frac{1}{2}$ IV Kl. Fransf. 11 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$ V Kl. Fransf.		
E.	{ 8—10 I Kl. Naturhistorie. 11—12 $\frac{1}{2}$ II Kl. Natur- historie.		

Tirsdag og Onsdag den 21de og 22de afholdes Lærermøder til at afslutte den aarlige Censur over Disciplenes Anlæg, Flid, Fremgang og Dpførsel, bestemme Dpftyningen m. M.

Onsdag den 22de Juli Eftermiddag Kl. 3 $\frac{1}{2}$ foretages Translokationen, hvorefter Sommerferien indtræder. — Undervisningen for næste Skoleaar begynder Mandagen den 24de August Kl. 8 Form.

Til at overvære Marsproben samt Translokationshøjtideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Bærger, saavel som Enhver, der interesserer sig for Skolen og for Undervisning overhovedet.

Århus Kathedralskole den 29de Juni 1868.

Cl. Funch.

